

L'ESQUENNA DE LA TORRATXA

Any LIV - 2636

NUMERO EXTRAORDINARI

Barcelona, 3 de Gener de 1930

Bon Any Nou, als nostres amics!

Preu 60 cèntims

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *flujos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (aariosis), *eczemes*, *herpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florons, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: **Pessetes 5'50 el flascó.**

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franqueig a **Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

Fàbrica Nacional de
Vernissos, Esmalts, Pintures
i Colors

*

Tintes
Tipo-litogràfiques

Industries Titan, S. A.

Avda. Icària, 175

Telèfons 51461 i 51462

Barcelona

Gran Hotel de Oriente

El millor situat de Barcelona = Casa de primer ordre = Cuina selecta = Saló especial per a banquets = Per la seva serietat, és l'hotel que recomanem a totes les grans agències mundials de turisme. En el gran Saló de Festes tots els diumenges The familiar.

Rambla del Mig - BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: **Estranger 5 pessetes**

FORA DE BARCELONA: **Espanya, 3 pessetes**

1930

A hem arribat al centenari del romanticisme. Ja som a l'any commemoratiu del moviment literari i polític del romanticisme que es va posar en contra del sentit neoclàssic dominant a França des de les hores àuries de Racine i Corneille.

El romanticisme ha estat, segons Léon Daudet, un dels mals més grossos del segle passat. El romanticisme ha estat, segons els nostres petits

“Daudets” d'estar per casa també, un mal terrible que ha posat a Catalunya en una situació de lamentable ridícul. De totes maneres, cal reivindicar el romanticisme. Com a tot arreu, el romanticisme és un element d'esquerra. Hi ha, és cert, escriptors dretans que han seguit el moviment romàntic del passat segle; però la font del moviment romàntic no és altra cosa, en el fons, que un moviment esquerrà.

Cent anys han passat del moment en què Víctor Hugo inicià el moviment literari de més empena popular i col·lectiva que hi ha hagut al món. Cent anys, i encara tot el que es fa, porta, si més no, una petita marca romàntica. Homes del nostre temps, no creiem pas en la conveniència de que perduri el romanticisme en la nostra obra general; però tot i no volent-ho, no podem per menys que celebrar el naixement del romanticisme per aquell moviment de llibertat, de desig de nous horitzons que dintre d'ell duia. El classicisme, el neoclassicisme, era un fet cerebral, fred, sense la calor d'una vitalitat moderna, típica... La gent vivia de l'estètica d'altri, de la forma antiga; i el romanticisme, encara que d'arrels més profundes, de tradició més llarga, no es manifestà plenament fins al pròleg de “Cromwell”. L'any 1830 fou l'any daurat del romanticisme internacional. Fins els vestits de les dones i dels homes estaven entonats per la seva època. La roba, en passar els anys, respon a l'ambient espiritual en què es dugué.

Han passat cent anys del moviment literari més important del segle. Han passat cent anys, i la nova forma,

la nova teoria, encara va amarada de la flama inicial del romanticisme: llibertat. Potser és cert que el romanticisme és un fet malaltís i que, per la nostra època, cal una literatura més dinàmica i més viva. Potser és cert que per a un temps de ciment armat, de ferro, de motor, de rapidesa i de rècords, no es possible una doctrina d'enyor, de sentiments i de pintoresc — donat que el sentit inicial del romanticisme, en la seva nova interpretació del passat segle, fou, abans que tot, el tipisme —; però no hem pas d'oblidar que romanticisme és, encara que no vulguin, la música negra; romanticisme és el cinema nord-americà, romanticisme són els moviments polítics que tendeixen a una major unanimitat d'interessos i de classes —llevat “romà”, “església romana”, etc.—; romanticisme és la inutilitat dels “raids” aeris, que tan sols es fan per plaer de fer-los...

Però... que en som de lluny de l'esperit del 1830, que en som de lluny d'aquell moment viu i apassionat d'uns homes que es llençaven a la defensa d'unes teories literàries, amb calor i foc; que en som de lluny de l'esperit constitucionalment jurídic d'aquells homes que en les arts, les lletres, la política portaven el nou esperit d'una època que demanava el retorn al moviment republicà iniciat al Palais-Royal, amb les fulles dels plàtans centenaris... Tenia el romanticisme, tot i essent un moviment de passions tendres — amors, enyors, apassionaments —, una fortitud superior als avantguardismes efeminats d'avui en dia, en què dessota d'un musculat cos atlètic hi ha una ànima perfectament femenina... Aquells homes dels abillaments distingits i elegants, de posat efeminat i de mirada tendra es sabien jugar la vida en una conspiració política, i cridaven alt una veritat que portaven dintre. Els nostres homes d'avui, senten l'atracció material de l'Estadi, de la cursa, de l'esforç físic, de la tensió muscular; però aquesta necessitat d'enfortir el cos s'acaba en el fet esportiu. No senten altres necessitats espirituals si no són aquelles que van vinculades a la mandra, el confort, un amor sexual o homosexual...

De fet, ens agrada el nostre temps. Som homes d'ara i no canviàriem la nostra època per cap altra, però potser, per a calmar la nostra set de perfecció, voldríem una mica d'esperit de l'altre 30, del del vuitcents.

* * *

1830. Ara no és res més que un figurí d'estampa romàntica.

1930. Procurem passar a la posteritat amb una figura que no sigui tan sols una estampa, sinó que sigui també una acció vibrant i digna del nostre temps.

FRANCESC MADRID.

L'“ANDRENIO” I “EL MATÍ”

La mort d'“Andrenio” ha provocat nobles elogis en la nostra premsa. Només una veu ha dissonat: la d'“El Matí”, naturalment. “El Matí” ha dit que “Andrenio” era un enemic dels nostres homes i de la nostra espiritualitat.

Aquest estirabot indignà “La Veu de Catalunya”, la qual féu un comentari demanant-se quins eren aquests homes i aquesta espiritualitat malvistos per “Andrenio”.

Algú, però, anà més enllà que “La Veu”, i ho preguntà concretament a un dels set directors del diari catòlic. Aquest era En Junoy:

—Què diu? — féu tot estranyat. — ¿Que nosaltres hem dit?...

—Sí, home; però és que no llegiu el vostre diari?

—No, jo no llegeixo res... Vull dir...

La confessió espontània era difícil d'esborrar. No obstant, Junoy, “gentleman” com és, se'n sortí del pas amb aquella elegància...

—Calleu— digué —; ho preguntarem a Josep Maria Capdevila. Aquest ho sap tot. No té altre defecte que el de no agradar-li Gide ni les seves conseqüències.

Cridat per Junoy, comparegué Josep Maria Capdevila, lentament, tímidament, amb aquella sensació que dona sempre d'haver-se oblidat de posar-se la sotana. Junoy li repetí la pregunta que acabaven de fer-li. Capdevila es redreçà:

—I bé: ben cert que Baquero era un enemic de les nostres coses.

—¿Ens donaríeu un detall precís?

—Prou! Una vegada escriví un article contra l'Eugenio d'Ors i els seus “Glosaris” de l'“A B C”. Entesos?

—Perfectament: entesos!

TAPS

—No has vist? Al diari de can Godó, o dels morts, com popularment se l'anomena, diuen que Navarro Costabella és un mestre de la novel·la.

—Sí? Doncs ja tenim un altre futur premi Crexells.

—Es clar; serà un altre tap que el jurat es voldrà treure de sobre.

—Aleshores caldrà dir que els “paganos” del premi, en lloc d'actuar d'estimuladors de les activitats literàries, hauran actuat de “saca-tapus”.

LA LITERATURA I LES DIADES

Nadal. Cap d'any, Reis: sobre aquestes tres diades hom ha fet tota una literatura fantàsica i costumista. Aquesta literatura, com l'esperit mateix de les diades, semblava que hagués d'ésser eterna.

No hi ha res d'això. Fullegeu els setmanaris vells corresponents a aquesta diada. Llegiu-ne narracions i cartes. Veureu quina impressió de cosa vella i marcida que donen. Si de tot això se'n salva alguna cosa, serà per la seva bellesa literària. Però per l'esperit... que n'estem d'allunyats! Tot, en aquest aspecte, ha canviat tant com les matèixes joguines dels minyons.

Només una cosa persisteix vivent de tota aquesta literatura nadalenca: el conte de la minyoneta que mor de fam i de fred a les portes d'un palau magnífic, per les resquícies del qual s'escapa un flaïre de menges saboroses...

ELS ESCRIPTORS FAN COMÈDIA

Sortint del teatre Novetats, el passat dilluns, oïrem aquest diàleg:

—¿Us heu fixat en l'escena de la processó de *L'auca del senyor Esteve*? Els que estaven més en caràcter eren Tomàs Roig i Llop i Octavi Saltor.

—Naturalment. Hi tenen molta pràctica.

—A qui no he vist és a Soldevila i a Segarra. ¿Que no hi anaven a la processó?

—Sí, home! Però anaven dins els gegants.

NO SÉ QUÈ ESCRIURE

Avui Virai es troba en un gran compromís: no sap de què parlar, quin tema tractar, com omplir aquest glosari.

Si Virai fos un desaprensiu, podria escriure uns quants llocs comuns, unes quantes vulgaritats: sobre el tema d'any nou, vida nova, que a tants altres escriptors de periòdics ha tret de compromís.

Però Virai no és un desaprensiu i no vol donar al director de L'ESQUELLA l'article refregit de cada any. A més a més, el director de L'ESQUELLA és home de mal demble, enemic dels refregits. I aquest tema de l'any nou i la vida nova és tan vell que s'ha tornat ranci.

Virai, avui no sap què dir-vos, de què escriure, com omplir aquest glosari. Costa molt omplir un glosari!

I no és que Virai estigui malalt. No, no: no té ni l'excusa de la malaltia. Es que aquests dies de Nadal i fi d'any!

Aquests dies de Nadal i fi d'any acaben amb un home, l'inflen, l'estoven, l'atueixen, l'aixafen, l'aclaparen.

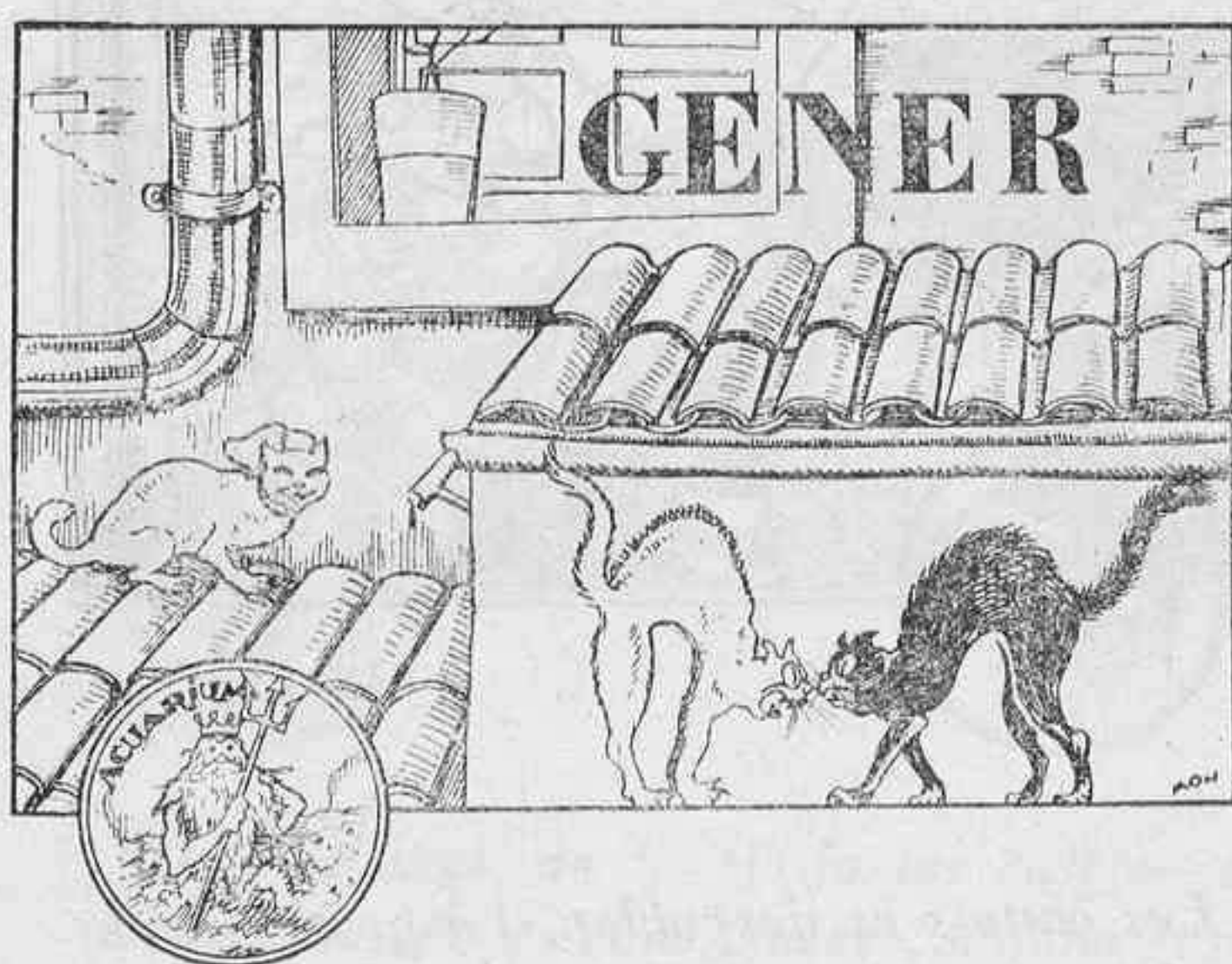
L'home ja no és un home: és una gola, un ventrell. No té altra funció a omplir que la de menjar i beure. I s'omple de brou — aquell famós brou de Nadal que es pot tallar —, de carn d'olla, de pollastre, de capó, de gall dindi, de peix, d'api, de raves, d'olives, d'escarola, de massapà, de torrons de tota mena i de tots colors, neules, xampany, vi, vi dolç, vi sec, vi clar, vi negre. Es espantós!

Aquest — encara que sembli una paradoxa, ço que vaig a dir — és un costum de poble pobre, de poble famèlic. Ens passem l'any gairebé dejunant i, quan arriben aquestes festes de Nadal i fi d'any, tots fem oposicions a una indigestió... Els veritables postres de Nadal i fi d'any no són els torrons i les neules: és el bicarbonat. I això...

Però ara m'adono d'una cosa: que, sense saber com fer-lo, ja he fet el glosari. I plego. Me'n vaig a prendre bicarbonat.

VIRAI

ESTAMPES DELS MESOS

Hi ha neu a muntanya, perquè, vora el foc, els pagesos puguin dir, satisfets: "any de neu, any de Déu".

D'Orient, una nit, arriben tres reis — tres dels pocs que queden —, carregats de joquines. La seva arribada causa una profunda alegria als infants; als pares dels infants no els en causa tanta.

Les nits d'aquest mes tenen una lírica i fantàstica melopea de miols.

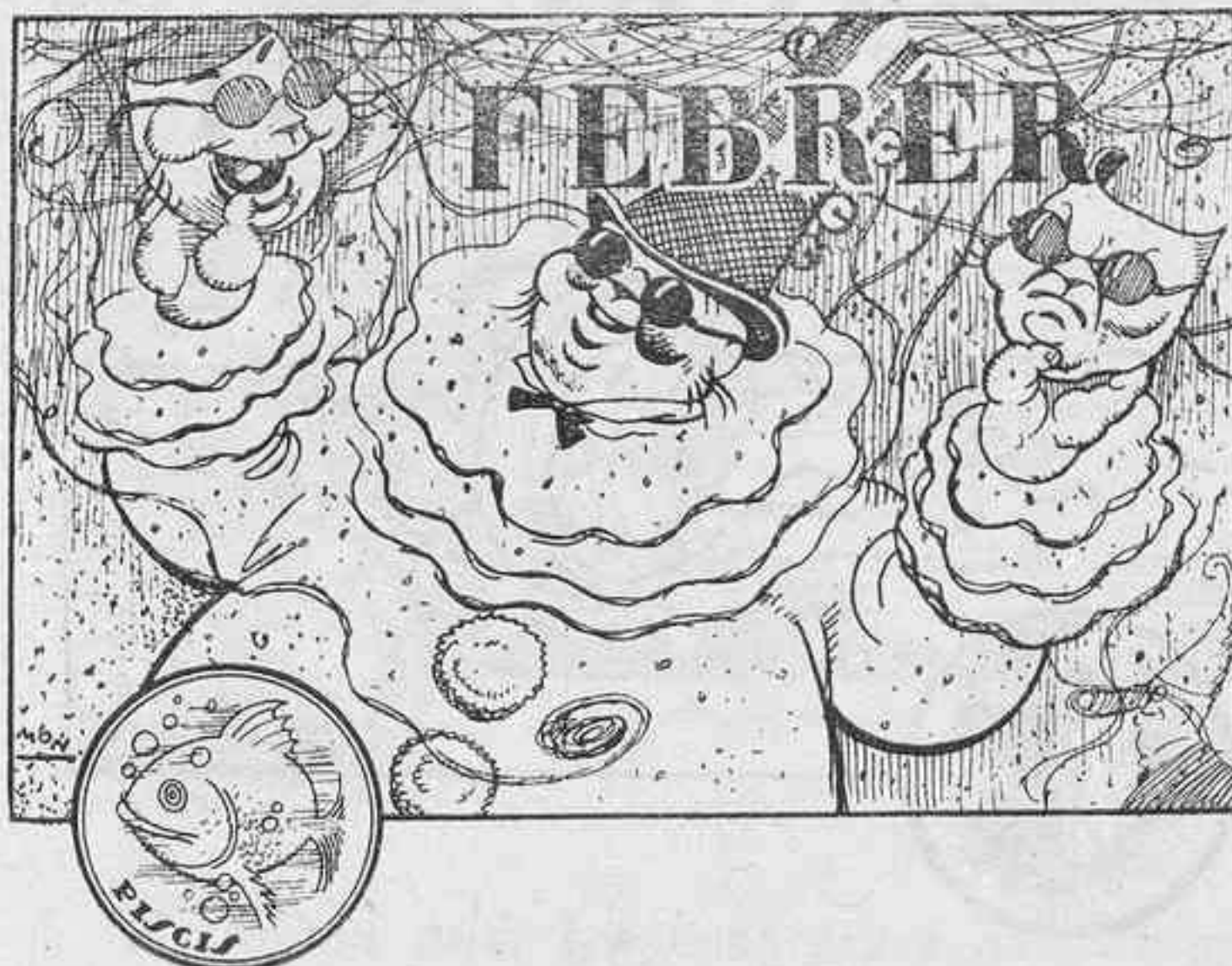
Sant Antoni; els Tres Tombs i el tortell.

Amb el Març, amb una ventada del mes de Març, arriben Sant Josep i la plata de crema.

Sant Josep i la plata de crema són el gran número del programa de Març. Més la crema que el sant, val a dir-ho. Val a dir-ho, encara que passem per irreverents. Són molts els que, sense la plata de crema, no es recordarien del sant.

Les noies — i els nois — van al bosc a collir violes. Però el bosc, en aquest temps, no és perillós: hi fa fred, i l'herba és massa humida.

Sense el Carnestoltes, aquest mes no fóra res. El Carnestoltes li dona categoria, fesomia. Però el Carnestoltes degenera cada any, està morint. Què passarà quan sigui mort? Què s'haurà fet d'aquest mes de Febrer?

Febrer és un mes menor d'edat: té vint-i-vuit dies. Per això, perquè és menor, hom li pot perdonar totes les ximpleries que fa cada any: embriagar-se, disfressar-se, ballar, retirar tard... i creure que s'ha divertit molt.

Abril és el cavaller que dona el cop de llança al drac negre de la quaresma, un drac que té set caps.

Sis dies següents hom recorda la tragèdia de Jesús, amic dels pobres i dels bons. El setè esclaten cançons, als teatres s'estrenen obres que tindran gran èxit, i a cada casa hi ha una mona. En algunes cases, però, n'hi ha més d'una. Les dones, que han passat l'hivern soterrades en pells, sembla que ressuscitin.

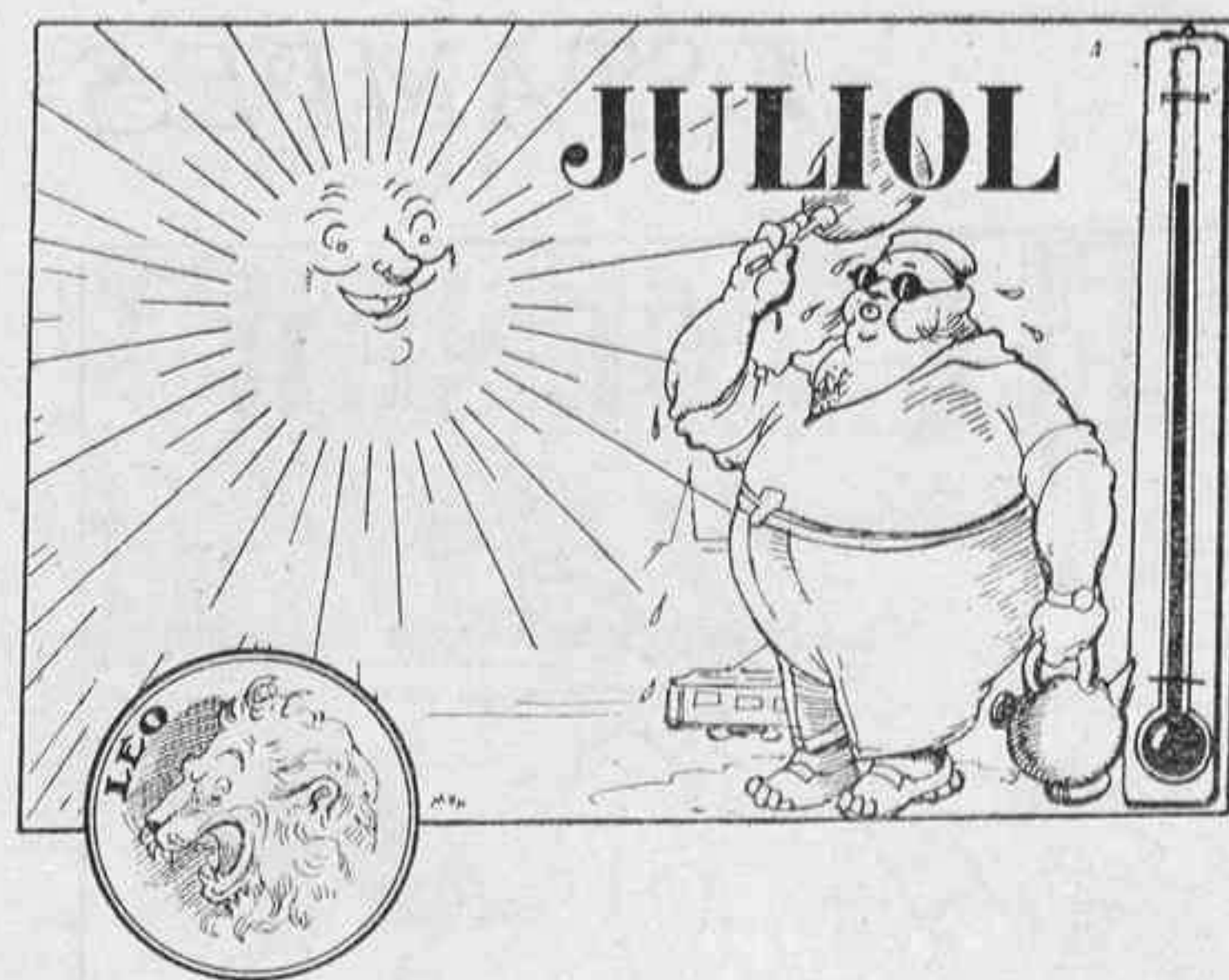
Per a no ésser menys que Nostre Senyor.

Piou i fa sol. No sabem si les bruixes es pentinen. Si en queden, deuen portar els cabells a la garçonne i no els costarà molt pentinar-se.

Els jardins són florits. Els poetes es reuneixen el primer diumenge d'aquest mes, es llegeixen els versos uns als altres i sopen plegats. D'això en diuen la festa de la poesia.

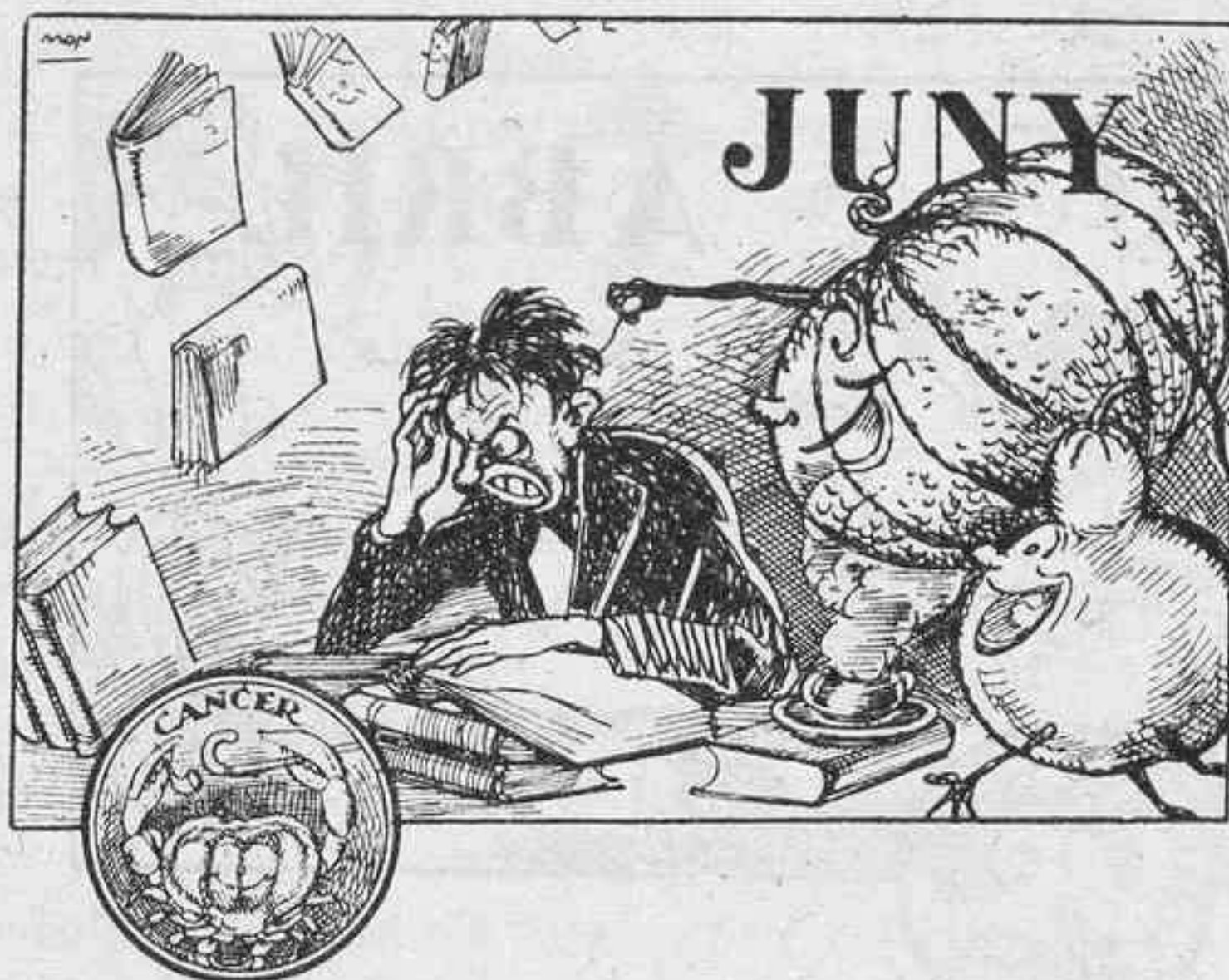
Comença a fer calor. El sol entra als escenaris i en treu els còmics. Les senyores parlen de l'estiueig. Els marits, que es queden a ciutat, s'alegren.

Les ciutats es despoblen. La gent fuig de la ciutat — de la calor —, vers les platges i les muntanyes. A les platges i a les muntanyes hi ha tanta o més calor que a ciutat. I, de propina, hi ha les mosques.

A les platges reviu el bell mite de les sirenes: sirenes de cabellera exigua que fumen cigarretes opiades, que ballen el xarleston, que llegeixen novel·les, que van al cinema, que voldrien prendre part en un concurs de bellesa...

Però que es casaran com Déu mana.

Les olors d'aquest mes: alfàbrega, aiguardent, fusta cremada, clavells, coca ensucrada.

La nit de Sant Joan, la gent celebra el solstici d'estiu. La nit de Sant Joan és — amb la de Nadal — la més lírica de l'any. La nit de Sant Joan és un zodíac de fogueres. Les noies, a les afores, ballen, riuen i canten. Sota els arbres s'escapa algun petó sense conseqüències.

Els somnis de l'estudiant són plens de carabasses.

L'estampa d'aquest mes ha d'ésser, forçosament, un envelat, un envelat de festa major. A cada poble hi ha festa major. A cada poble hi ha envelat.

La gent jove, durant aquest mes d'Agost, no fa més que una cosa: ballar, ballar a tot hora: de dia, de nit, després de prendre el xocolata, abans de dinar, en havent dinat, abans i després de sopar. La gent jove, tan esportiva, ha inventat unes noves curses: les curses d'envelats.

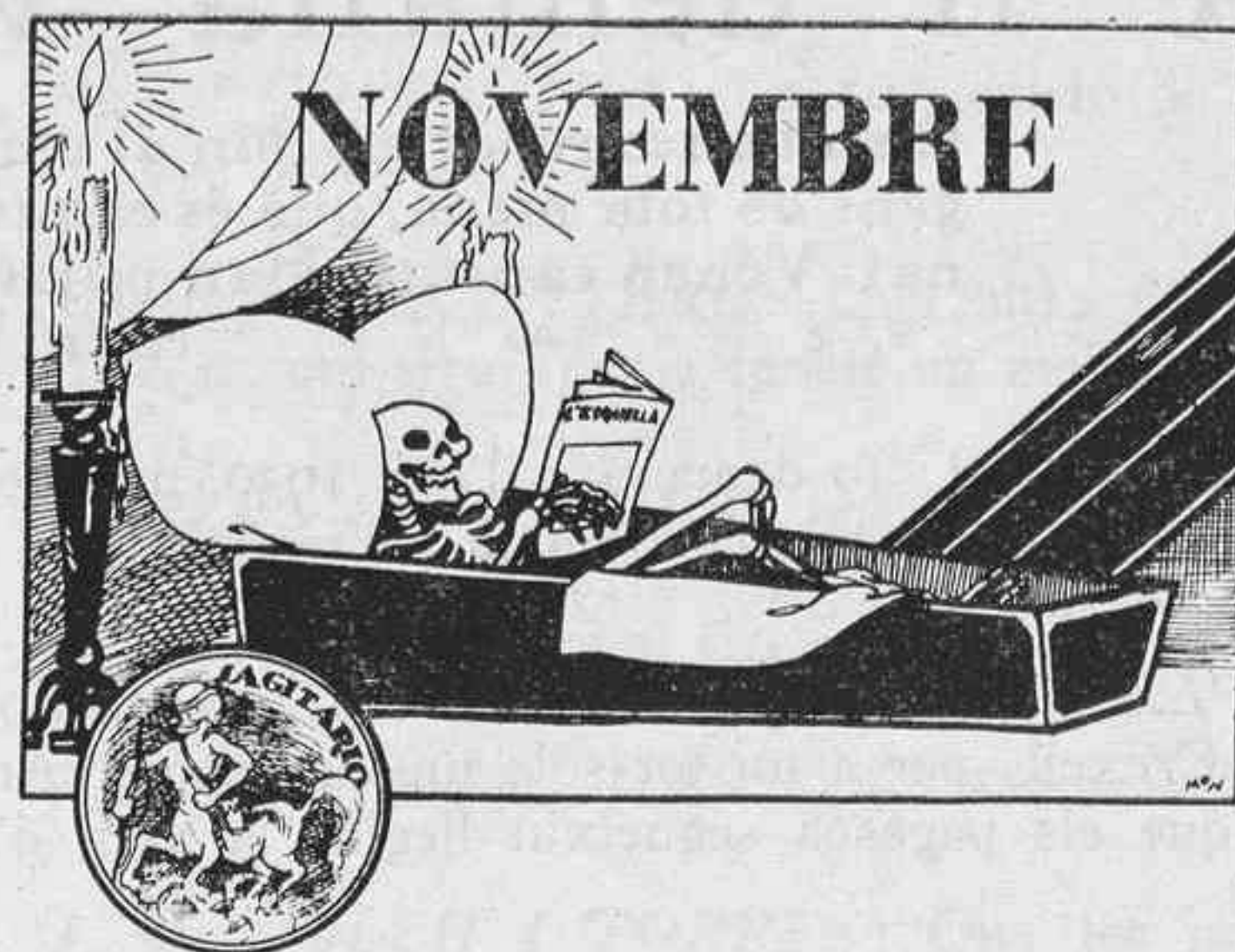

Desapareixen de la platja les casetes de bany. Plou. Es celebra, encara, alguna festa major escadussera. La gent retorna a la ciutat.

Les platges, les muntanyes, queden netes d'estiuejants.

Hom cull el vi, i tot fa olor de most.

La ciutat obre els teatres amb comèdies que aquesta vegada sí que seran grans èxits. Les nits encara no són fredes: l'estiu s'acomia amb peresa. Vénen els primers bolets.

Ara el fred ja no és una cosa illusòria. Ja és una cosa autèntica que requereix guants i abric. Els arbres s'han quedat despullats.

Els vius pensen que, en memòria dels morts, s'han de posar tristos. I s'hi posen. I es vesteixen de negre i, carregats de flors, van al cementiri. Després, per a esborrar el moment desagradable, mengen panellets i castanyes i beuen vi dolç.

Als escenaris s'esgargamella, grotesc i tronat, "Don Juan".

Se n'han anat les orenetes i han vingut les castanyeres, que fan niu a les cantonades. Amb les castanyeres i les seves fogaines, la ciutat sent el primer estremiment de fred.

Als arbres, la tardor ha pintat les fulles de color d'or vell. Plou, i la casa, de nit, té un encís que sembla inèdit.

Hom celebra la Festa del Llibre, i tot-hom, per un dia, sembla que hagi esdevingut intelligent.

Gairebé segur de no errar-se, hom pot assegurar que hi ha neu a muntanya. Un desembre sense neu, fóra una cosa ridícula.

Hi ha neu a muntanya i al pessebre. Però al pessebre la neu és farina.

Nadal dona un to amable i líric a aquest mes en el qual sempre mor un pobre de fam i de fred.

La gent celebra el naixement de Jesús—que vingué pobre i nu al món per a redimir-nos—, amb una fartanera gens espiritual.

Una enquesta de "L'Esquella de la Torratxa"

Què li demana vostè a l'Any Nou?

Els nostres repòrters són al carrer. Els hem enviat a què demanin, a la gent de tota mena, què és el que demanen per a l'Any Nou. Ja han tornat. Vénen cansats. Han pujat pisos, han anat a les afores i han abocat al paper tot això:

- POMPEU FABRA*: Jo demano, a l'any 1930, una generació que sàpiga escriure el català perfectament.
- JOSEP PLA*: Veuran: jo sóc modestet... Demano el Premi Crexells per a mi tot sol; un viatge per Amèrica i que els pagesos segueixin llegint la vida d'En Cambó.
- JOSEP MARIA JUNOY*: Un senyor que em liquidi els meus mals negocis.
- BERNAT I DURAN*: El lloc que va deixar vacant en la dramàtica catalana Ignasi Iglésies. Me'l mereixo...
- DURAN I VENTOSA*: Home, a mi no m'agrada demanar; però, vaja, si em tornen l'acta de senador que em varen pendre, m'hi conformaré...
- EL MARQUÈS D'OLÈRDOLA*: Voluntat per a mantenir la meva solteria...
- EN "JUANITO" MARSANS*: Un títol nobiliari...
- EN VIDAL I RIBAS*: ... Home, m'hi adhereixo.
- EN ROVIRALTA*: També... No em desagradaria... Faria bonic... "El marquès d'Uralita"...
- ROIG I RAVENTÓS*: Deixar de fer de metge, per a passar a la posteritat fent novelles.
- JOSEP MARIA DE SAGARRA*: Una mica de pèl... Encara que me'l prenguin després.
- EN JOSEP CANALS*: Una epidèmia d'aficionats al teatre.
- EN SANTPERE*: El perdó del Sant Pare.
- EN BORRÀS*: Salut per a seguir treballant.
- MARIA MORERA*: Un estiu de Sant Martí...
- EN SAMITIER*: Un altre viatge a Amèrica.
- EMILI JUNOY*: ...(!)...??... Es que jo... (&):..."...
1/2...='...!!!!
- MARIA VILA*: Vint-i-tres drames nordamericans per a no treballar...
- EN CAMBÓ*: Res, res... Amb una presidència presidencial, perfectament presidencialista, en tinc ben bé prou.
- EN ZAMORA*: Descendència.
- EN PUIG GAIRALT*: Que em deixin fer la reforma del barri gòtic.
- EN JOSEP SUNYOL*: Cap més presidència esportiva...
- PEPETA FORNÉS*: Que em facin definitivament primera actriu de "Novetats".
- EN GIBERT*: Tremp, per anar fent a "Olympia".
- L'ELENA JORDI*: Un contracte per fer castellà a Valladolid i donar-los lliçons de "la dulce"...
- L'ORS*: Que em tornin a respectar una miqueta.
- DOMÈNEC DE BELLMUNT*: El permís de la senyoreta Canyà per a tornar a fer la "Festa de les modistes".
- ADRIÀ GUAL*: Un altre petit sou...
- PUIG I CADAFALCH*: Que em deixin acabar el pla de la meva Exposició.
- POAL AREGALL*: Fer-me un nom fent novelles...
- MERCÈ NICOLAU*: Ja veuran; jo vull sis èxits seguits, començant per "Maya".
- JOAN MINGUEZ*: Jo vull el Premi Crexells de l'any passat.
- PERE RAHOLA*: Una presidència... de qualsevol cosa, però una presidència.
- EN PAHISSA*: Una mica més de mandra, donat que les meves òperes buiden el Liceu. A veure si quan mori, també em glorificaran com una glòria.
- EN VIVES*: A mi, un teatre líric català i temps per a llegir "El Matí", que és el diari més divertit que he llegit en ma vida...
- EN MORERA*: A mi, una mica més de bon humor... I que si fem teatre líric, em deixin estrenar abans que En Vives.

EN RUSIÑOL: Veuran: jo ja tinc que demanar coses especials... No sé si decidir-me entre fer-me visitar pel doctor Voronof o demanar que em tornin la Plaça de Catalunya tal com era abans...

EL FILL D'EN PITARRA: Una guerra civil fins que treguin el w.-c. de sota el monument del meu pare. O si no, una revolució; o si no, una epidèmia... d'articles meus... Que ja aniran ben servits.

EN LAMOTTE DE GRIGNON: A mi, que em portin el que vulguin, menys cap peça de música del mestre Vives. Això sí que no estic disposat a executar-ho mentre jo sigui mestre de la Banda Municipal. No vull tocar res del mestre Vives. I no ho tocaré pas!

EN MARIUS AGUILAR: Jo res... Un tint pel bigoti, que ja — ai, las! — se'm torna blanc.

EN CAMPS MARGARIT: Força "provincianos", però sense Exposició. M'he arruïnat!

EN MASERAS: Feina, feina, feina...

FARRAN I MAYORAL: Una clàmide per estar per casa.

EN PRUDENCI BERTRANA: Un smoking i un païama.

EN FELIP RODÉS: Que es recordin de mi...

EN PLANDIURA: Em cal un comprador...

AMICHATIS: Una altra estada a París, però llarga i amb la cartera plena.

PERE COROMINES: La 50.ª edició de "Les llàgrimes de Sant Llorenç".

JOAQUIM MONTERO: Una altra novella de Balzac, o de qui sigui, per a fer-ne un melodrama baratet.

CARLES SOLDEVILA: Un "Tractat d'escriure lletres d'amor, per a ús de menors d'edat"... a veure si així em donen el Premi Crexells.

AMADEU HURTADO: Que els nois li facin bondat.

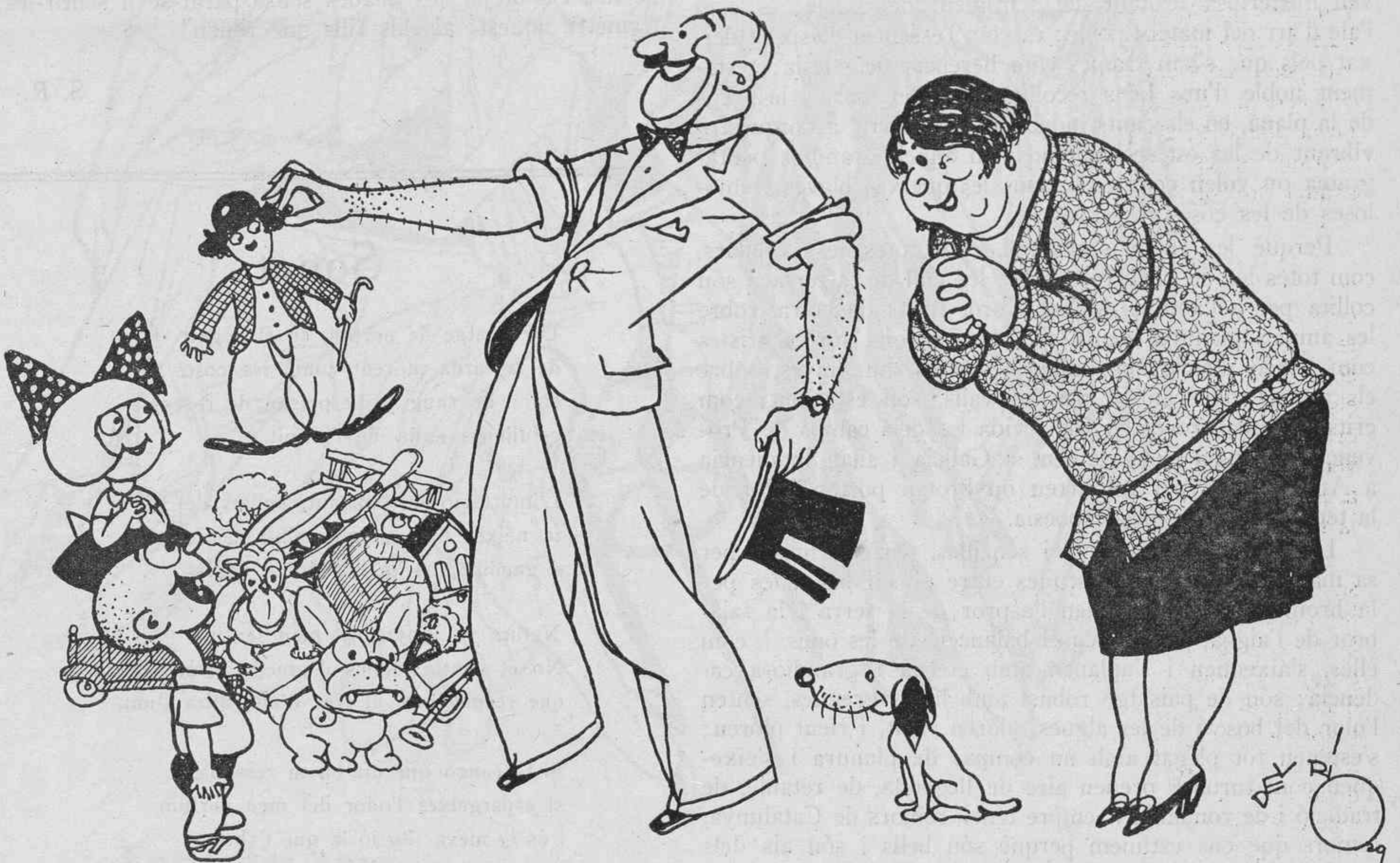
J. M. FOLCH I TORRES: Que les noietes tornin a portar la caputxeta i tornin a llegir les seves novel·les.

CARLES CAPDEVILA: Una altra direcció... perquè amb dues no en té prou.

J. ROVIRA I VIRGILI: Una bona mar per a "La Nau".

ALFONS ROURE: Una gramàtica i, quan se la sàpiga, perdre les ganes d'escriure.

... i *LA REDACCIÓ DE L'ESQUELLA*: Que no hi hagi llapis vermells...

ELS REIS DEL PRESTIDIGITADOR

—A mi, rai; no m'espanta la diada; del meu barret de copa en puc fer sortir el que vulgui!

Cançons del poble

¿Què ho fa que sempre, a les hores d'esbojarrada alegria o de dolça tristesa, el pensament porta un raig de cançó en els llavis i que és sempre una cançó de la terra? ¿Què ho fa que, quan s'està alegre, la cançó aquella es torna trista, banya l'ànima amb bàlsam d'olorosa boira, mitiga el riure amb vel de tendresa, i quan se sent melangia retorna el cor a la vida, encoratja l'esperit com beguda misteriosa? ¿Què ho fa que, quan ens deixem de teories, són aquelles cançons senzilles sentides en el bressol les que més ens commouen i les que aspirem per dintre amb els sentits més oberts?

No sé què ho fa, ni quina aroma porten, ni per què es claven entre el cor i la memòria... però s'hi claven.

S'hi claven, i, sense donar-nos-en compte, aquelles quatre notes de casa repetides, sempre iguals, sempre les mateixes, monòtones com el cant de les onades, lleugeres com el salt d'aigua d'una font ja coneguda, ens diuen un món de coses, que no podríem entendre si fossin coses estrangeres. Al seu compàs de somni veiem passar aquells primers anys de la vida boirosos i plens de llum esfumada; aquelles figures velades, crescudes després i apropades i tornades a perdre a un últim terme com una estranya carícia; veiem passar el desig del primer amor, el petó donat d'amagat, la mirada seguint la estimada silueta que s'allunya; sentim el chor de caramelles a la somorta quietud de la morena i tèbia nit; sentim cruixir la finestra, el cap de dona que somriu de simpatia darrera dels finestrons; sentim caure una flor, humida encara dels llavis, i sentim l'eco allunyar-se, allunyar-se poble endins, gronxat per una cançó que és nostra.

Ella és ben nostra, ja que el cant popular és com la veu misteriosa brotant del sentiment del poble; és com l'alè d'art del mateix poble; és com l'essència d'esperit deixat pels que s'han tramès com herència de poesia; testament noble d'uns béns recollits vora del mar, a les veus de la plana, en els cants indecisos de la terra, a l'orquestra vibrant de les esteses quietuds, en aquell grandios pentagrama on volen com sensacions les queixes blaves tremoloses de les coses invisibles.

Perquè les cançons nostres, com totes les populars, com totes les de la terra, l'home les cull de la terra, i són collita per a l'ànima. Allí al Nord, ferits de boira, sobre les amples planures de la neu, les cançons surten tristes com cançó d'emigrant; allí a les altes muntanyes, sobre els núvols rebolcant-se per les valls, són estridents com crits d'àguila; revosten foc i vida les dels camps de Provença, melangia i enyorament a Galícia i suau indolència a Andalusia; i per tot arreu on broten porten l'olor de la terra i el baptisme de poesia.

Les nostres són pobres i senzilles, però formoses per sa mateixa modèstia. Nascudes entre pins i banyades per la bromera del mar, tenen l'aspror de la terra i la salabròr de l'aigua, però tenen el balanceig de les ones, i, com elles, s'aixequen i s'aplanen amb eterna i grandiosa cadència; són de paisatge robust amb línies gregues, senten l'olor del bosc i de les algues, ploren rient, i rient ploren; s'estenen tot plegat amb un compàs de planura i s'aixequen com turons; prenen aire de llegenda, de retaule, de tradició i de rondalla, i sempre tenen remors de Catalunya, remors que ens estimem perquè són bells i són ais dels sospirs de coses nostres.

¿Qui no ha sentit, en sentir-les, tremolar-se? ¿Qui no ha sentit enyorar-se sota un cel ple de cascades d'estrelles

en sentir un chor que passa com veu del mateix vespre, com poble que diu cantant lo que no pot de paraula? ¿Qui no ha comprès que aquelles veus van casades i es confonen amb totes les veus de la nit; que són crits d'aquella mateixa nit nascuts en el misteri de l'ombra; que són brotades de plantes, sospirs de roques, xiulets de vent sortint per les esquerdes de la terra, brunzits i ecos de l'aire, i sons de flautes de les canyes harmonitzats per l'ambient i apresos per l'instint de l'home? ¿Qui no ha comprès que aquell chor era una santa aspiració, és el calor del terròs encenent l'amor a la pàtria, omplint el pit per a la gran abraçada, empeltant saba de fe i estrenyent entusiasmes?

Sí: aquelles cançons són nostres, i no voldríem que es perdessin ofegades per cançons d'altres comarques.

No voldríem que un aire foraster les malgastés, les fes morir poc a poquet arreconades, que es veiessin ferides per cants que no vénen del paisatge, de cants malalts nascuts amb artifici i no portats per l'aire de la serra, ni gronxats per les onades del mar, ni tramesos pel record, sinó per murgues forasteres, per joglars fills del gas amb veu de nit enrogallada, per flamencs degradats, venint a cantar olor de vi en comptes d'olor de pàmpol, convertint en taverna la verda i formosa vinya.

No voldríem que un dia ens quedéssim secs de veu i tinguéssim de cantar cançons llogades. Amb això, defensem-nos a cops de cançons, i cançons nostres, els que encara estimem la terra. Les cançons forasteres s'infilren com verí en copa d'or, brunzen a l'orella com paraules de lleugera cortesana, però no han de consolar-nos quan el cos se'ns entristeix i ens demani companyia, i, pobre poble el que les perd pels dies tristos; el que deixa cantar la terra i no la escolta; el que, en braços d'amors fingits, deixa plorar les fonts sota l'arbreda, remorejar les veus de nit, clapotejar les onades sense parar-se a sentir-les i trametre aquests ais als fills que vénen!

S. R.

Sonet

Un celatge de porpra, en el neguit
de la tarda morent, pinta les coses
color de sang o d'espolsim de roses
esfullades enllà de l'infinit.

L'impressió de l'instant, endins del pit
fa néixer flors al meu albir descloses
a gaudis purs o torbadores noses...

Natura va junyida al meu sentit.
No et vantis, doncs d'aquesta gràcia, dona,
que resplendeix al frec d'una altra llum.

Si la cançó que dic en tu ressona,
si espargeixes l'odor del meu perfum
i és la meua il·lusió la que t'abona,
quan no cremi l'encens ni seràs fum.

Enric LLUELLES.

Entre dos anys

Els raïms que cada any han de donar la felicitat...
i que alguna vegada fins la dóna!

Pronòstics per a 1930

Segons pronòstic infallible que llença al vent l'experiència d'una rutina establerta fa molts anys, tants anys com fa que l'home menja per viure, que viu per menjar, que a voltes ni viu ni menja: els fets més transcendents de l'any nou seran els següents:

El Gener serà el mes més fred, més cru, més ximplet. Sense diners, car els haurem gastat tots per les festes, sense sol, sense banys i sense orxata de xufles.

La gent no anirà al teatre, tal com fa la resta de l'any.

Els autors deixaran el 10 per 100, tot reconeixent que han *ficat la cullera* fora del plat, i tornaran a cobrar els sis o deu drets per acte...

Els empresaris faran la revenja i cobraran més propietats que no han cobrat fins ara.

La Jordi tindrà un any més (a la guardiola); en Roure estrenarà dos sainets melodramàtics en català, tornarà a Madrid, i per fi estrenarà, en castellà, "La merienda de Pascua", en el teatre "Centro de Calatorao".

L'Amichatis es comprarà un vestit a cal rèsio, trencarà dos geos, i farà les paus amb En Santpere.

En Daví estrenarà corbata i estrenarà "Les Dawis", famosa producció americana, el darrer acte de la qual té lloc al sostre del Romea, penjats els protagonistes d'una anella de massapà.

La Vila seguirà, com fins ara, menjant coca cada tarda.

En Josep Grau estrenarà una altra peça.

A Maria Lluïsa Rodríguez li creixeran els ulls, fins que no li resti cara.

En Borràs farà "Diego Montes o el león pampero", "Castigo sin venganza" i "El monje crucificado".

En Montero brindarà en anglès a fi i efecte que no li prenguin la cabellera.

La Pla es comprarà una cotorra.

En Jiménez Sales estrenarà la traducció al català de "Las flores".

La Casals debutarà, amb En Bruguera, en el teatre Condal, amb una obra titulada "Els cinquanta-mil de l'ala".

En Nolla s'abonarà a can Joan i es comprarà un taxi.

En Santpere trobarà l'autor que li conegui la *vena*, i el crític que sols s'ocupi de teatre.

En Soldevila *davallarà encisat per transfiguracions* ignotes i *encisadores*...

L'Artís estrenarà "Clavells, matafaluga i noies maques".

En Carrión, "L'instint de la sang".

En Lluelles, "L'esca".

En Segarra, "La Mariona és fora".

En Mantua, "Els secrets de la cocaïna".

El teatre que guanyarà més diners serà el que vengui més butaques.

En Canals portarà la Companyia "Tiko-Tina-Soka" del teatre imperial de Pequín. Treballaran dues nits, els diran que ho fan molt bé, i no els haurà entès ningú.

En Vilaregut farà una adaptació al català de "La monja", de Diderot, que titularà "La segrestada del Born".

I en els llums teatrals no passarà res de nou, en tota la resta de l'any.

De política, bé: El poble espanyol s'anirà fent vell, i guanyarà en caràcter. A la plaça hi sortiran els primers bolets sota les cadires.

Els taxis seguiran fent de les seves.

A l'istiu, les companyies teatrals *razziaran* els pobles de Catalunya.

A la tardor s'obriran deu teatres de gènere català que, al cap d'un mes, restaran reduïts a tres.

L'ESQUELLA farà més barrila cada setmana, i per a' monument a l'Iglésies es recaptaran tres pessetes amb trenta cèntims.

LA PITONISSA DEL PRAT.

Any nou, barca nova

Vina amb mi a la platja, nena.
Es Cap d'Any, i avui s'estrena
la barca nova d'En "Xena".
Ara la llencen *en mar*,
i és cosa que val la pena
de veure i de recordar.

El port xic és ple de gent:
—S'ha girat vent de ponent!...
—Timoner, sies valent!...
—Remitger, bona estropada!...
—Pensa que no hi ha mal vent
que durí tota una anyada!...

Són les veus de la colla marinera.
Ja la barca, agençada i riolera,
arramellada de l'antena endalt,
pels pals ensabonats llisca lleugera
com verge que s'entrega, primicera,
al goig d'una abraçada sensual.

Ja s'albiren al lluny veles i veles
i gallarets flamants i solcs i esteles,
i la barca del "bou" tradicional,
que s'ha enflocat de verd tota bonica,
per dâ el salut a la germana xica.

Com el dia que s'estrena,
premi de constants afanys,
la barca nova d'En "Xena"
solcarà l'aigua i els anys.

Per xò és l'embadaliment
als ulls de la pobra gent
presa de joia i neguit
quan dóna, el patró, el seu crit:
de "A l'aigua i amb Déu, jovent!"

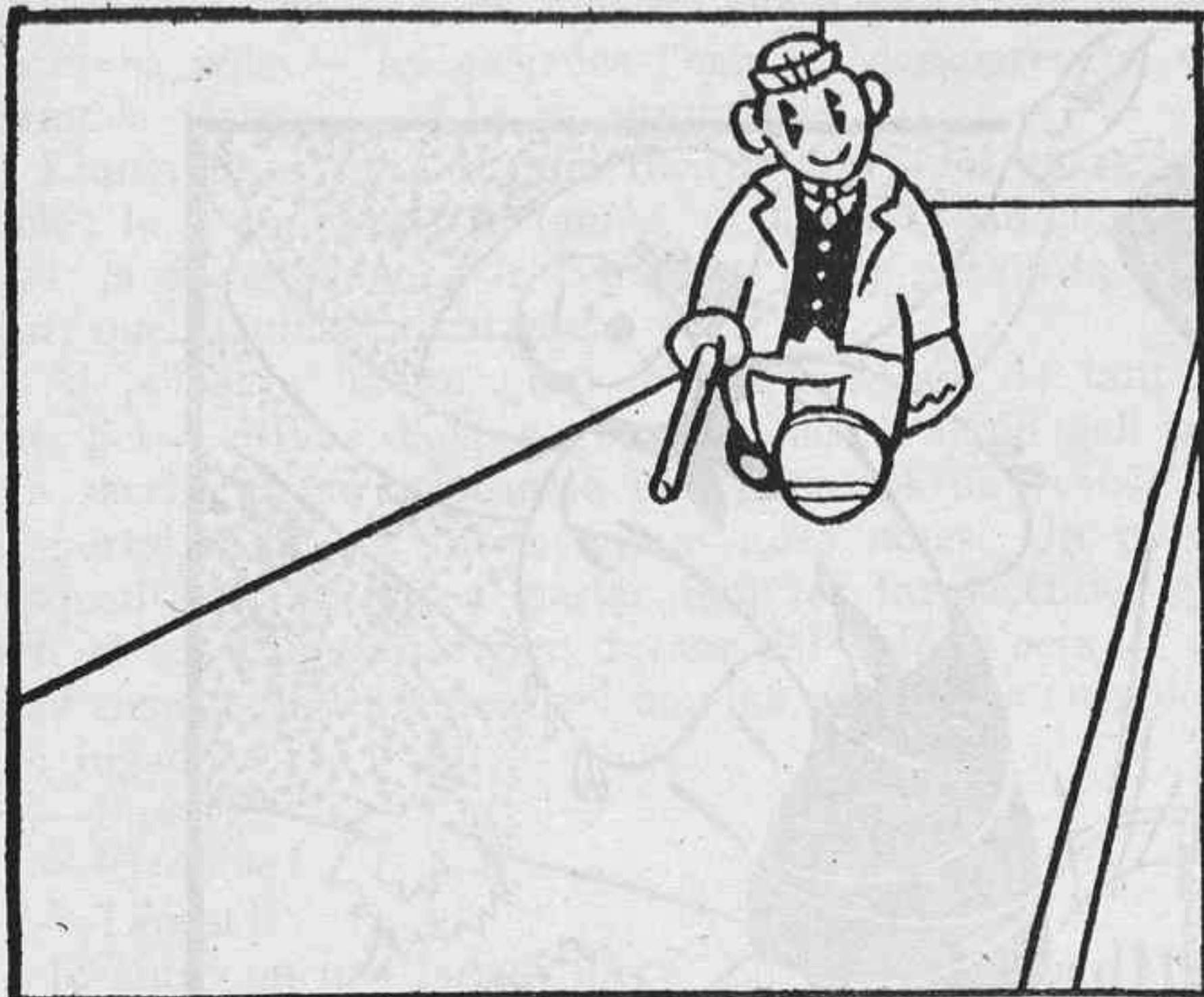
I la resposta, que no es fa esperà:
—Bona sort, Calauet, i mar enllà!

La barca nova s'estrena.
Florida de salabrô!
Un bàlsam iodat s'ofrena
a l'amor del pescadô...

A la platja, l'amada en resta plena
amb el cor mig goig mig pena
i els ulls fits a l'horitzó.

J. BURGAS

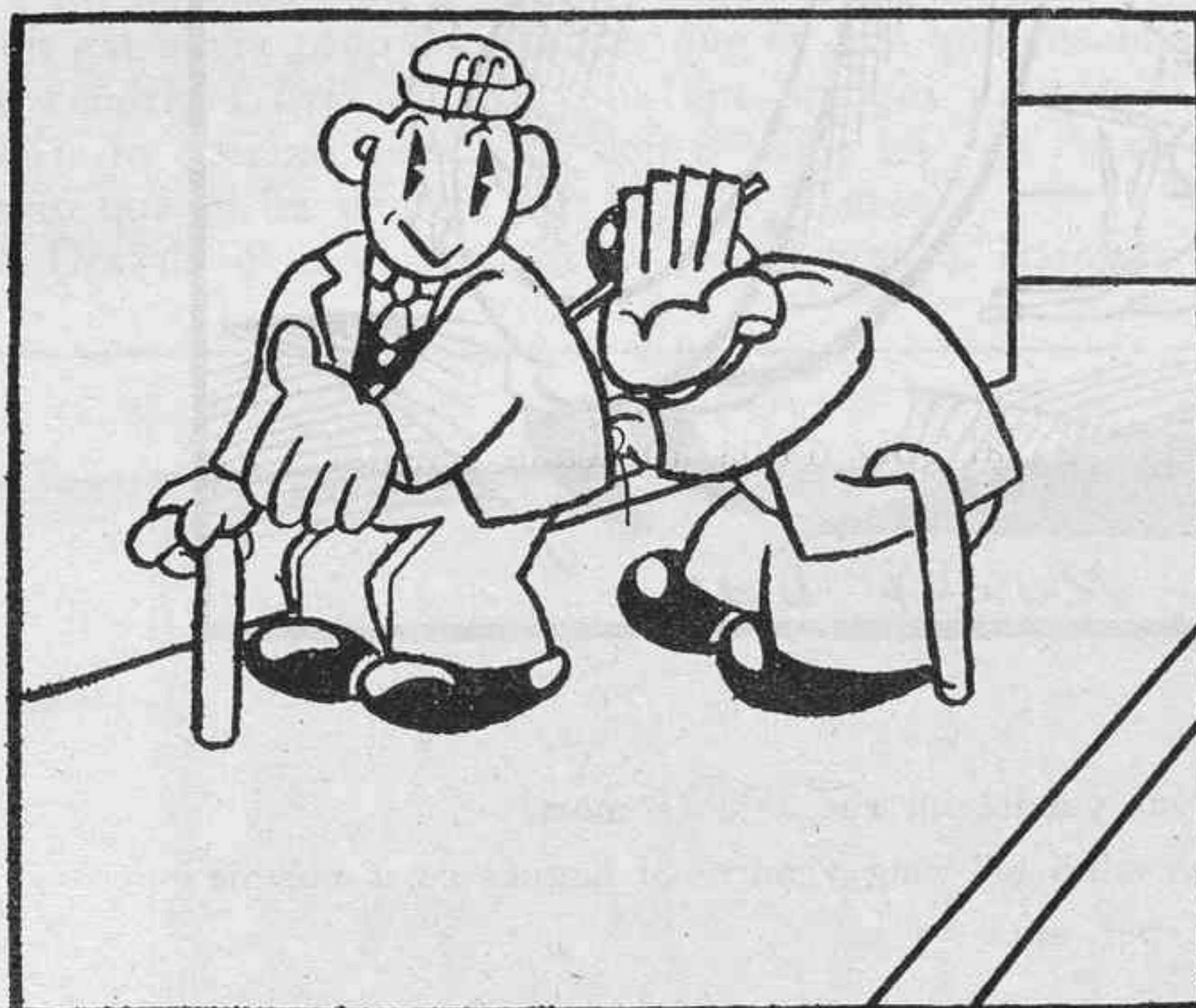
EL VESTIT NOU D'EN JOAN

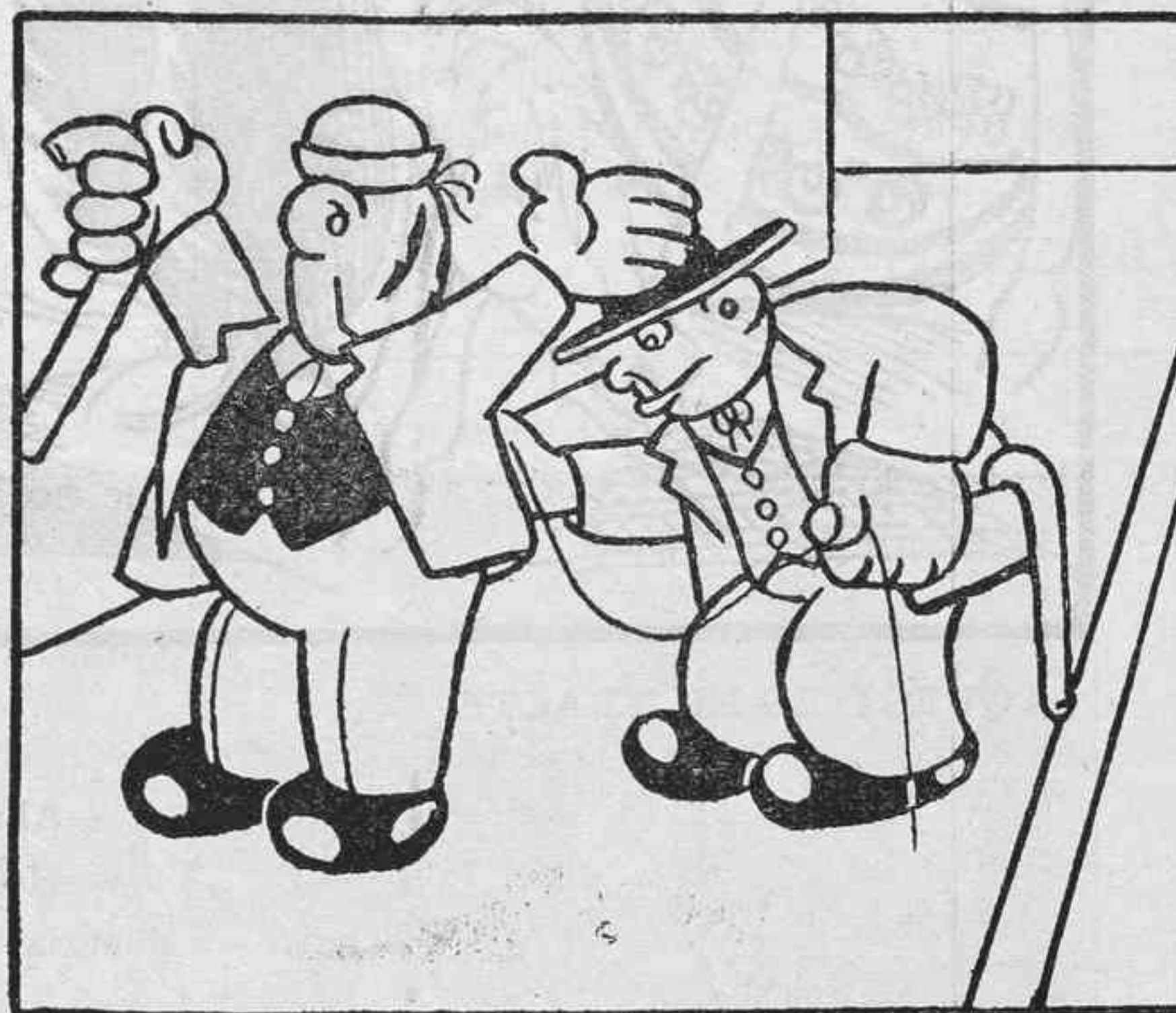
En Joan estrena un vestit nou.

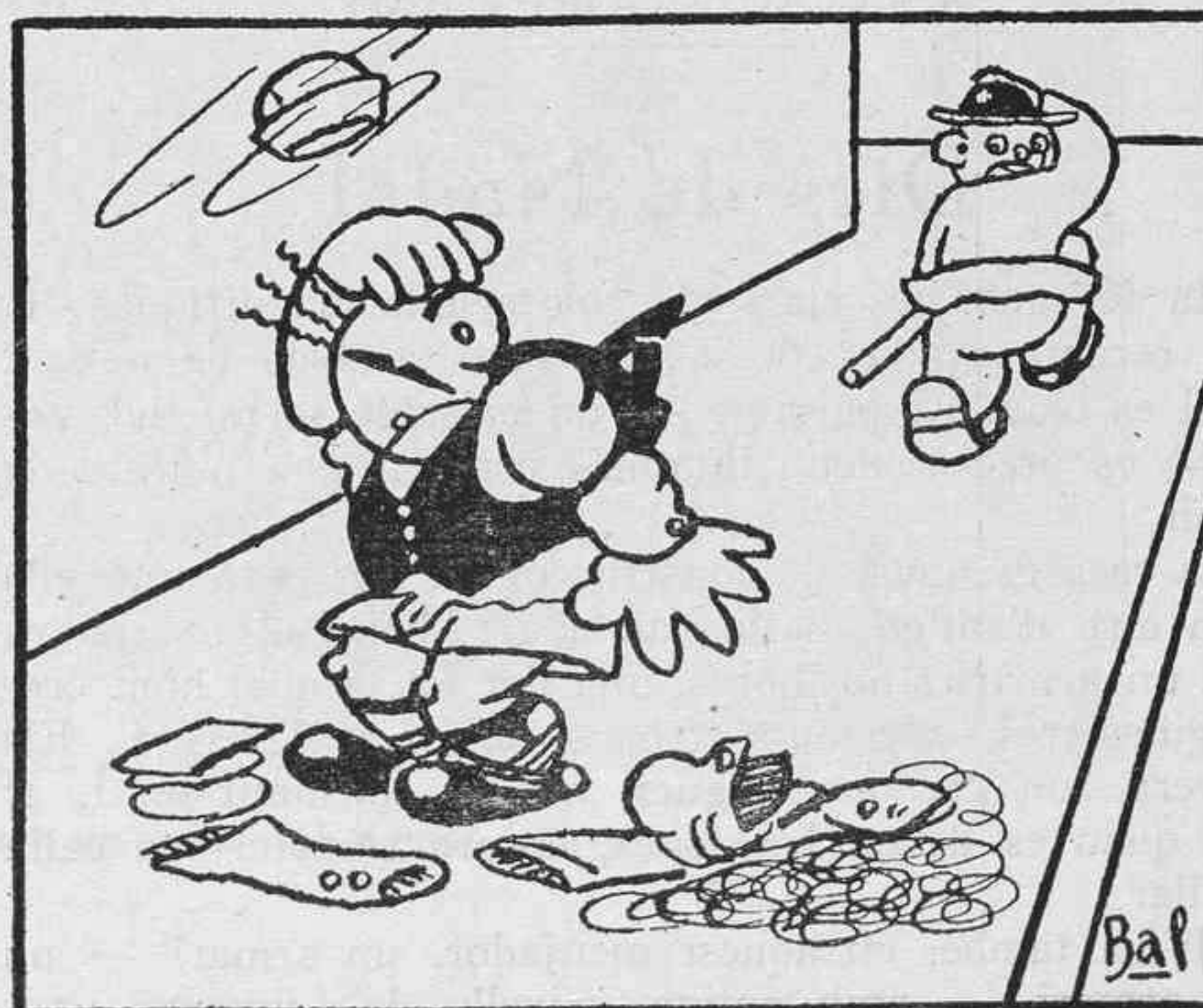
Troba un amic que li diu: "Caram, fas molt goig amb aquest vestit!"

... però aquí tens un fil...

Calla que te'l treuré!

Ja te l'he tret!

Bal

AQUEST ES EL TRACTE

—Ahir em vas vendre un ruc, i ja és mort.

—Home, per això te'l vaig vendre. Si hagués estat bo, me l'hauria quedat per mi.

ESTAMPES DEL CAMP

Dies de Nadal

Ha fet uns dies clars, de coloracions magnífiques: la terra recent cavada, encesa; els blats acabats de néixer. El cel és blau. El paisatge — un paisatge torrat del Vallès — es precisa net i lluminós com en una pintura de Patinir.

La casa és nova, de construcció recent; però tota ella té un aire d'antiga masia catalana. Abaix, al menjador, hi ha un armari amb llibres, una llar en la qual hom crema ginesteres, sarments, troncs de pi i d'olivera. Els d'olivera són els que triguen més a consumir-se, i, al matí, quan es lleven les dones, encara resta el seu caliu a la llar.

Hi ha també, en aquest menjador, un armari — un altre armari —, amb antiga vaixel·la de Limoges, unes teles no del tot lletges a les parets, i, al peu de la finestra, un sofà de boga on les dones cusen i jo lleixo.

A dalt hi ha els dormitoris: llits isabelins o de l'Imperi; negres pintures de sants; alguna calaixera amb la corresponent imatge i el corresponent fanal de vidre. I les golfes, que fan olor de palla i de fruita. A les golfes hi ha raïms i melons penjats, coves de cerves. Sospito que també hi deuen haver rates.

Ara, que és el temps de collir-les, les dones hi pugen — a les golfes — un sac d'olives cada dia.

A punta de dia, el Joan — ulls de color d'oli, bigotàs negre — ben embolicat amb una manta, surt a veure si aixeca algun conill. Però hi ha molta gebrada, i els conills sembla que no volen aixecar-se.

A la tarda — a primera hora de la tarda —, si fa bo, jo m'arribo fins al poble, que és a una hora lluny.

Bufanda, bastó, la pipa. I carretera enllà.

Pins, escamots de pins — de tant en tant —, a ambdós costats de la carretera. I, gairebé sempre, vinyes. Ara les vinyes estan nues, i els ceps es retallen, negres i torçats, damunt la terra roja.

El vol baix d'alguna garsa — amb el pitet blanc, com els jesuïtes —, i el seu cant, que és com una rialleta

seca, o com la remor que fan unes nous en caure a terra—. D'un camp s'aixeca una columna de fum blau que es perd en l'aire ros de la tarda. Se sent olor de terra, de llenya cremada, de fred.

Dóna bo caminar, en aquesta hora, per la carretera. No hi ha pols — les glaçades l'han fet desaparèixer, endurent la terra —, no hi ha automòbils.

Lluny, però cada vegada menys lluny, les torres del poble: la d'un monestir famós, noblement patinada pels anys; la d'uns senyors de Barcelona, lletja, absurda i brillant, que sembla de caramel.

Al poble hi ha un gran silenci, trencat, de tant en tant, pels lladrucs d'algun gos, pel clarí d'algun gall que serà sacrificat en holocauste al naixement de Jesús. En un portal, rera els vidres, cusen unes noies. Un mosso d'esquadra es detura a parlar amb el farmacèutic, que pren el sol. En passar per davant del cafè, s'oeix el repicar ensopit de les fitxes del domino, i les veus ensopides dels jugadors:

—Passo!

—El doble!

—Tancat!

Jo entro en una botiga fosca. En aquesta botiga fosca venen espartenyas, tabac, llumins, auques de soldats per a retallar, bales, baldufes. En aquesta botiga, però, també venen diaris.

En aquesta botiga, quan jo hi entro, hi ha una àvia i un gat negre prop d'un braser que és com una ensaïmada de cendra. L'àvia em diu que em prengui jo mateix el diari. Jo obeeixo, deixo els deu cèntims en una capsula de cartó que hi ha damunt del taulell, i surto.

Desfaig el camí fet, ara de retorn a casa. Damunt les

montanyes, on s'acaba de colgar el sol, hi ha un resplandor d'apoteosi. Damunt la mar llunyana, el cel és d'un blau profund i va enfosquint-se.

Quan arribo a casa, ja hi ha estels.

A les nits, a la llar, crema un bon foc de tions d'olivera, plena de ric. Els vidres estan glaçats i regalimen aigua.

Tots són a dormir. Jo m'he quedat. M'he fet posar la taula vora el foc: una taula amb llibres, amb una tassa de cafè, amb una ampolla de conyac, amb una capsula de tabac. Sols s'oeix, a la casa el tic-tac del rellotge i l'espetegar de la llenya.

LLUÍS CAPDEVILA.

Nadal

Somnis del món, marbres, ras i nueses
abans que els anys coronessin el Nadal;
i el bleix feliç de les ales esteses,
respir efímer del gaudi carnal.
Damunt la platja dormien deesses:
cales d'or, cossos rosats, llum igual.

Plor del món, profunda cosa que amares
els anys, d'ençà del gran plor de Nadal.
El nou missatge ens el porten les mares
amb el combat que elles fan, més cabal,
perquè altres llums eren joies més clares
només amb llàgrimes dins un portal.

J. M. LÓPEZ-PICÓ

—Jo em creia que el moreno era un color que només estava de moda en època de banys.

—Has vist que n'estava de content l'Enric?
—Sí; és que la seva xicoteta s'ha casat amb un altre.

El Nadal de Lulú

I

A una li deien Lulú; a l'altra, Margot. Feien la vida fastigosa de les dones perdudes a tant alçat. Dormien, a les matinades, en el pis alt de la casa on mercadejaven amb el seu cos. Des d'allà, en ficar-se al llit, però per a dormir, sentien les veus rogalloses dels carreters i el re-truny dels carros matiners que anaven al moll a primera hora.

Lulú, que aneu a saber com es deia, tenia, de tant en tant, crisis sentimentals. Una acàcia florida, la història d'un nen abandonat, quatre floretes mig mústegues, o un gos sense amo la feien plorar.

Margot era una mena de cos amb boca per a menjar i ulls per a dormir. A tot hora tenia gana i son, tanta, que s'adormia fins en la mateixa feina.

Lulú, aquella matinada plujosa, en ficar-se al llit frec a frec de la seva companya que dormia, va sentir al carrer unes veus de criatura:

Demà passat serà Nadal!...

I les veus primes es perderen enllà, lluny, fins fondre's:

—Nadal... Nadal... Nadal...

Sense saber per què, es va posar a plorar. Veia un gall rostit, unes ampolles, la paperina de les neules com a la

dècima del vigilant... Tot plegat feia que es sentís molt desgraciada...

—Per què serà que no he fet mai Nadal?

I tot contemplant la seva companya, va tenir un pensament.

Ella i jo també podríem fer Nadal!... Desperta Margot... Menjarem gall...

L'altra es va alçar en el llit d'un bot.

—Menjar, dius?...

Lulú, que de tant en tant llegia el caballer Audaz i les novel·les blanques, li féu una pintura enternidora de la festa i de l'àpat. Demanarien festa a la mestressa. Tenien diners... i podrien donar-se un gust.

I tal dit, tal fet... Baixaren a desvetllar la Quima, li van presentar el seu projecte. En principi, s'hi va oposar rodonament. En un dia com aquell, els homes tips acostumaven a omplir la casa, i no era cosa que dos puntals de la mateixa, com eren la Margot i la Lulú, deixessin de treballar.

Però davant la insistència de Lulú, no va poder per menys que cedir. Fins els va dir que podien usar la cuina del pis on dormien i en la que d'una colla d'anys, no s'havia encès el foc.

Lulú no va voler escoltar més. Boja d'alegria, va arrossegar a la seva companya. Es posaren uns grans davantals de teixit i un mocador al cap, i duent un gros cistell, el de la Quima, van sortir a plaça. Tenien diners totes dues.

En tornar al cap d'una colla d'hores, Lulú duia el cistell farcit d'aviram, torrons, neules, i vi, mentre que Margot es doblegava portant a la cintura una faldada de carbó de cock.

II

Tot va anar tal com havien projectat. Al migdia de Nadal, Margot i Lulú s'assegueren a taula i menjaren a cor què vols i begueren a cor què desitges...

Lulú, amb una cigarreta als dits, s'adormia de cap a les estovalles, però Margot encara tenia una altra illusió.

Margot, amb una cigarreta als dits, s'adormia de cap a les estovalles, però Lulú encara tenia una altra illusió. Després de dir a la seva companya que s'esperés, va desaparèixer en la seva cambra, tornant a poc amb una cosa embolicada que deposa damunt d'una calaixera coixa.

Era un Naixement. Hi havia el Jesús menut, la Verge, Sant Josep, el bou i la mula... Hi havia un àngel que, damunt d'un núvol de merengue, tocava una trompeta... Unes palles daurades en la menjadora, una mica de molsa i un lliri de llustrina que Sant Josep duia a la mà, eren tot el paisatge.

Amb més compte que el d'una mare en prendre el seu nadó, agafà l'humil naixement per posar-lo damunt el marbre de la calaixera... Va encendre dues espelmes i es va agenollar al seu davant amb les mans juntes...

Margot, que s'havia despertat, la contemplava amb un aire idiota... Ella anava plorant... feliç... plena de vi i de gall, que era com si fos plena de gràcia...

Quan jo era petita, cantava... però no me'n recordo... Tenia uns germans, i el pare que reia, i la mare que feinejava anant d'una banda a l'altra...

I la cançó li va florir als llavis com per miracle...

"Què li darem al noi de la mare?"... I tot gronxant-se, amb les mans sobre el pit, seguia cantant... Veia la casa, els germans, la cara del seu pare... però mai, per més que la cerqués, podia contemplar la mirada de la mare...

Margot tornava a dormir damunt la taula. D'un cop de colze féu caure una copa.

Lulú va tombar el cap esverada. L'encís s'havia trencat... Abaix sentia unes veus rogalloses que cantaven... La cambra sòrdida, la taula plena de deixes de menjar, les estovalles tacades de vi, tot li féu horror. Li semblava trobar-s'hi per primera volta.

Aquell naixement que illuminaven les dues espelmes, li feia por. Va apagar-les i, agafant la figureta de Jesús menut, se la va amagar a la pitrera...

Va tenir por de trobar-se sola... i, abandonant la companya dormida, baixà a baix sense tombar l'esguard...

—¿No volies fer festa, avui?— cridà la Quima, en veure-la...

Lulú, la va guaitar fins el fons dels ulls amb una mirada tan penetrant, que l'altra sentí fred a l'espinada.

—¿Què vols, doncs?— féu amb veu tremolosa.

—Companyia... Algú... que, com jo, no pugui fer Nadal... Em sento molt desgraciada...

I al mig de la sala de parets virolades, plena de donetes i d'homes mig embriacs, Lulú va caure damunt les lloses plorant... fins perdre els sentits.

En descordar-la les seves companyes, trobaren que damunt del cor hi duia el petit Jesús del neixement... Ningú va gosar riure.

Callaren totes les veus, tots els crits, totes les blasfèmies. Tothom sentia un estrany respecte...

I era perquè Jesús, com en el temps més llunyans, tornava a néixer per la pau dels homes, entre el vici, el mal, l'horror i la misèria

AMBROSI CARRION

La Sardana

De les moltes coses que s'han dit, que es diuen i que es diran de la nostra sardana, no sé si s'ha arribat a dir que té el ritme de Catalunya.

El minuet, posem per cas, era un ball que s'havia de cerimoniari, per no dir ballar, a Versalles. Calia ballar-lo amb perruca blanca; calia fer més salutacions que passos; tenir Gobelins per fons, i portar espasa decorativa. El vals volia voluptuositat, arrencades de cornetí, apretades de ballador i rodacaps i voltes de cervell. L'americana, aquell gronxament americà, que semblava un gronxament d'hamaca; i els balls moderns vinguts de Nordamèrica, han hagut de passar, amb aquella vincladissa de cames i aquell avalotament de braços, que en lloc d'un ball, sembla un defici. En lloc de tot això, la sardana té ben bé l'esperit del nostre poble. És democrata, perquè tots hi caben; és saltironera i alegre, i és fins, per moments, avalotada, però numèrica. Trontollen les cames, però no es perd el cap; es salta i es saltironeja, però es passen comptes. El sardanista pot bracejar, saltironar, exaltar-se; però sense perdre l'enteniment. El cor li rebot per dintre, però va comptant les batallades: és una campana, un rellotge, portats amb teneduria.

Això fa que la nostra sardana sigui ben nostra, sigui criada a casa. El cor balla, però el cap calcula.

Això sí. Quan un fa anys que és fora de casa, lluny de la terra, enllà de Catalunya, i la sent tocar, també compta, compta les hores de tornar-hi.

SANTIAGO RUSIÑOL.

Com voldriem veure els nostres lectors.

Floriu, ametllers!...

Els ametllers, dalt del pujol,
van vigilant de cara enlaire,
per a florir son blanc llençol
quan la gelor no apreti gaire.

Endins dels troncs hi ha sang ardent;
endins la sang, nova florida;
i cada flor és el forment
que porta escalf a una altra vida.

I mentrestant, tots arraulits,
esperen sol, llum i bonança,
mes els branquillonets petits
ja s'inflen tots de cobejança.

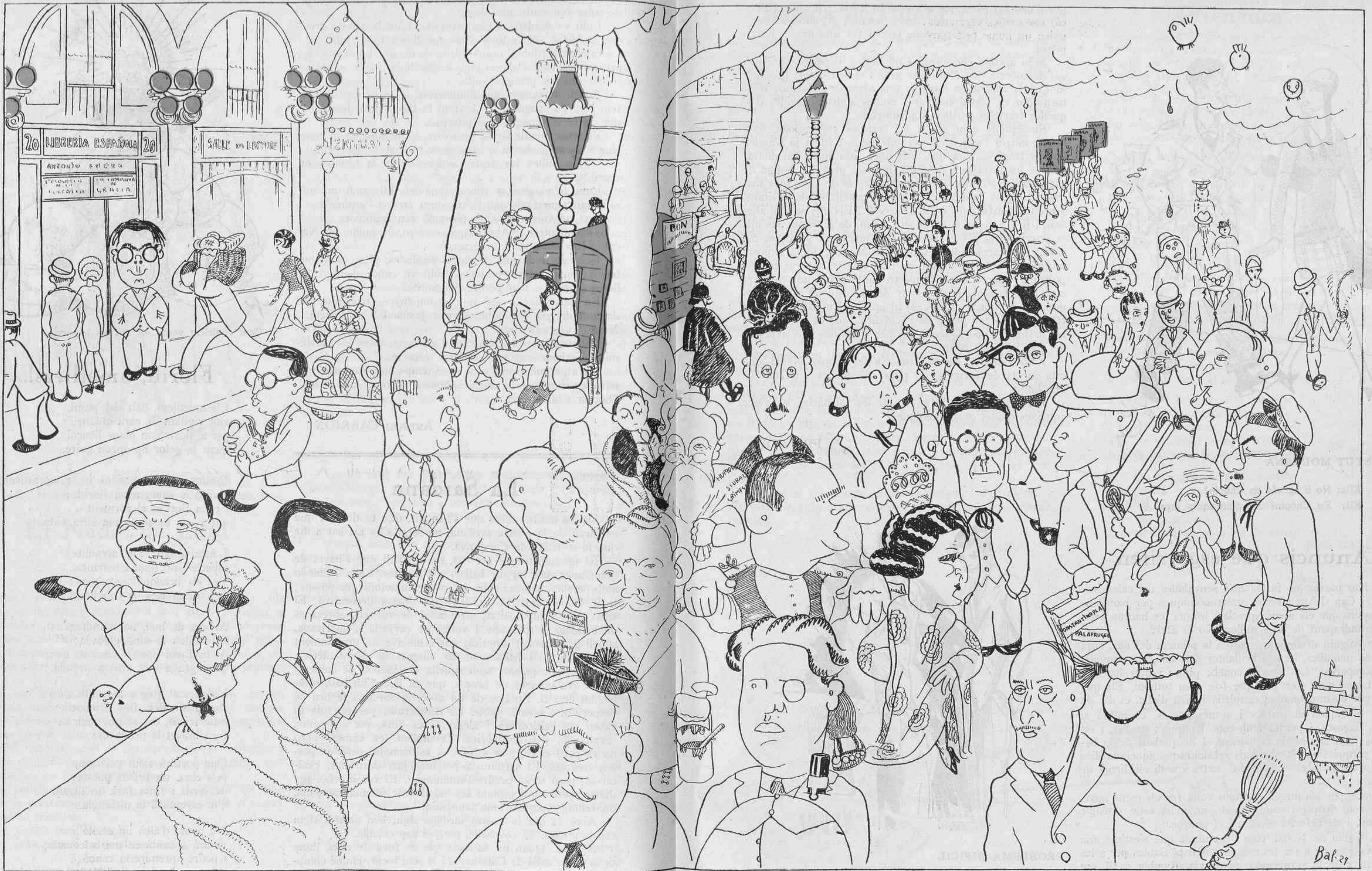
Arbres de mel, no mandregeu;
desrovelleu la sang glaçada;
no us facin por els cims de neu,
que agrada més vostra nevada.

Vulgues el goig a mos ulls dû,
flor d'ametller, flor primicera;
estic frisós, car sé que amb tu
farà bracet la primavera.

Que portarà salut pel camp;
pels cors, un bri de poesia;
de verds i flors farà un lligam
que esventarà la melangia.

I a punta d'alba un ocelló
vindrà a cantà en ma balconada,
i podré aprendre la cançó
per a portar-la a l'estimada.

JACINT ROSINACH.

Ramblistes

Gent de teatre, escriptors, pintors, periodistes, que estan a la Rambla millor que a casa seva!

JOVENTUT MODERNA

Ella: No li agrada en Chopin?

Ell: En Chopin? En quin equip juga?

Anuncis que esgarriten

Ja han passat les festes més senyalades del calendari, Nadal i Cap d'Any; festes gastronòmiques per excel·lència. Espero que els meus apreciats lectors les hauran celebrades endrapant de bo i millor. No és així?

No vulguin dissimular, que en la punteta del nas, roja com una maduixa, i en la brillantor dels ulls, que semblen dues làmpares "Lot", se'ls coneix prou: vostès han fet un extraordinari, per poc que fos, com tothom. Els que tenen per costum menjar escudella i carn d'olla, el dia de Nadal hi fiquen el mateix i a més a més, el gall, i si poden, llagosta, i perdiu amb cols, i porquet de llet, i els torrons i les neules de reglament. I no parlem de la beguda, perquè fins els abstemis recalitrants, aqueixos dies s'atreveixen amb el "Codorniu" extra i amb els licors de marca.

Doncs, per bé que un servidor volia fer els meus àpats extres com vostès i com tothom, no m'ha estat possible enguany, i els referiré el com i el perquè.

La vigília de Nadal, com tot ciutadà que s'estima una mica, vaig sortir a fer les compres indispensables per a les necessitats de la projectada golafreteria. Rambla avall, em deturo davant d'un preciós exemplar de gall dindi trufat i tot, que penjava a la porta d'una "Polleria i Caza". Ja estava decidit a entrar a l'establiment, quan, de l'apara-

dor d'una farmàcia que al costat hi havia, em sobta l'atenció un anunci esgarrifós: unes tenalles gegantines estrenyien un home pels ronyons fent-li fer una mueca horripilant.

M'hi apropo encuriós, i un lleter al peu de l'anunci em descobreix que el menjar gras i el beure fort produeixen en la naturalesa humana una sèrie de dolorosos trastorns que es poden comparar només amb les ferides d'aquelles terribles tenalles inquisitorials.

Susceptible com sóc a les serioses suggestions, vaig deixar córrer l'adquisició del gall dindi, i fugia ja d'aquell lloc de tragèdia, fins que, una mica més enllà, em distraigué de les fatídiques cabòries una ben proveïda botiga de carnsalader. Reïra de bet, i quins capets de porc més macos!... i quins llomillos!... I quines rastelleres de salsitxes, xoriços i botifarretes de tota mena!... Els ulls se n'hi anaven, i ja em venia la temptació, quan, de prompte, els ulls es desvien i es fixen, astorats, en una altra farmàcia del costat del carnsalader. Aquest farmacèutic tenia exposat un quadro: un senyor amb els peus inflats, assegut en una poltrona i, darrera seu, l'espectre de la mort; una calavera amb la dalla acabada de portar de ca l'esmolet esperava el moment de donar el cop. M'hi apropo i m'assabento que tot aquell horror pervé de l'àcid úric, que és producte de les toxines; i que aquestes toxines són filles dels excessos del menjar i del beure...

Vade retro!... Cap a casa, i a fer el meu Nadal amb una sopeta de farigola, un platet d'espínacs i un tall de lluç bullit.

Però, ¿per què no fan tancar les farmàcies, en venir aqueixes diades gastronòmiques?

FRA NOI

PROBLEMA DIFICIL

—Quines dones t'agraden més? Les presumides o les altres?

—I quines són les altres?

Balada de l'amor rural

Avança lentament per la carretera el carro de tragines. Dringuen els picarols i peta la tralla. Canta la calàndria en els sembrats. Hi ha en la serenor del paisatge una dolça melangia.

Un carro en mig de la carretera, apar que sia casa, vaixell i bressol. Casa perquè a dintre seu hi ha l'escalf amorós d'una llar, vaixell perquè té una vela esfilagarsada per tots els vents, i bressol pel balanceig suau que té, tirat per les cavalleries pacífiques i assenyades. I, avui, perquè la illusió sia més exacta, Joan, el traginer, duu a flor de llavi, com una flor boscana, una cançó que té un deliciós aire maternal.

Joan, el traginer, s'acaba de casar. La seva muller — una mosca esquerra i lletja — l'ha coneguda avui mateix a casa del notari. Un notari rampellut i amb cara de xibeca, de Girona, on les famílies dels nuvis han anat a firmar el contracte de casament, el qual ha estat discutit tal com si es tractés d'una important compra de bestiar.

La núvia va dintre el carro, sense esma, indiferent a tot. Ha passat de guardar la ramada al maridatge, sense haver escoltat cap paraula d'amor. La seva vida ha transcorregut lenta i ensopida, talment el rierol on ella anava a abeurar la vacada. I ara va al matrimoni de la mateixa manera que cada tarda, en ésser fosc, anava a les quadres a tancar les dòcils bèsties.

Però Joan duu dintre el seu pit tot el fel d'una gran desillusió. Ell estima Roseta, la mosca de l'hostal, i Roseta l'estima a ell. Ara el jove traginer recorda el jurament de les nits de follia, quan ell apretava amb els seus braços ferrenys el seu cos tebió. Recorda aquell amor que nasqué en un sarau de festa major, i es consagrà en una fondalada del bosc. Recorda i sap que no podrà mai oblidar.

Mentre el sol ponent encén de porpra i d'or el cel, i els picarols i la tralla entonen la més estranya marxa nupcial.

RODRÍGUEZ-GRAHIT.

Pirenencia

Aquesta tarda he vist, dalt de les cimes, un núvol que brillava intensament i m'he dit: "Si pogués brodar les rimes amb tot allò dispers del pensament!..."

L'inici del meu vers tindria aromes de la verdor del Pireneu encès; del dolç dringar de l'aigua de les comes, que tant us diu, que tant us ha promès!

Després, tindria un gust d'herba de llebre, un gust intens que no podeu gustar. M'han dit que de tan fort, us dóna febre i us entra una fallera d'estimar.

D'estimà aquesta terra freda i dura amb uns hiverns eixarreïts, cruels. La blanca neu en aquests cims perdura com si volgués fè enveja en els estels.

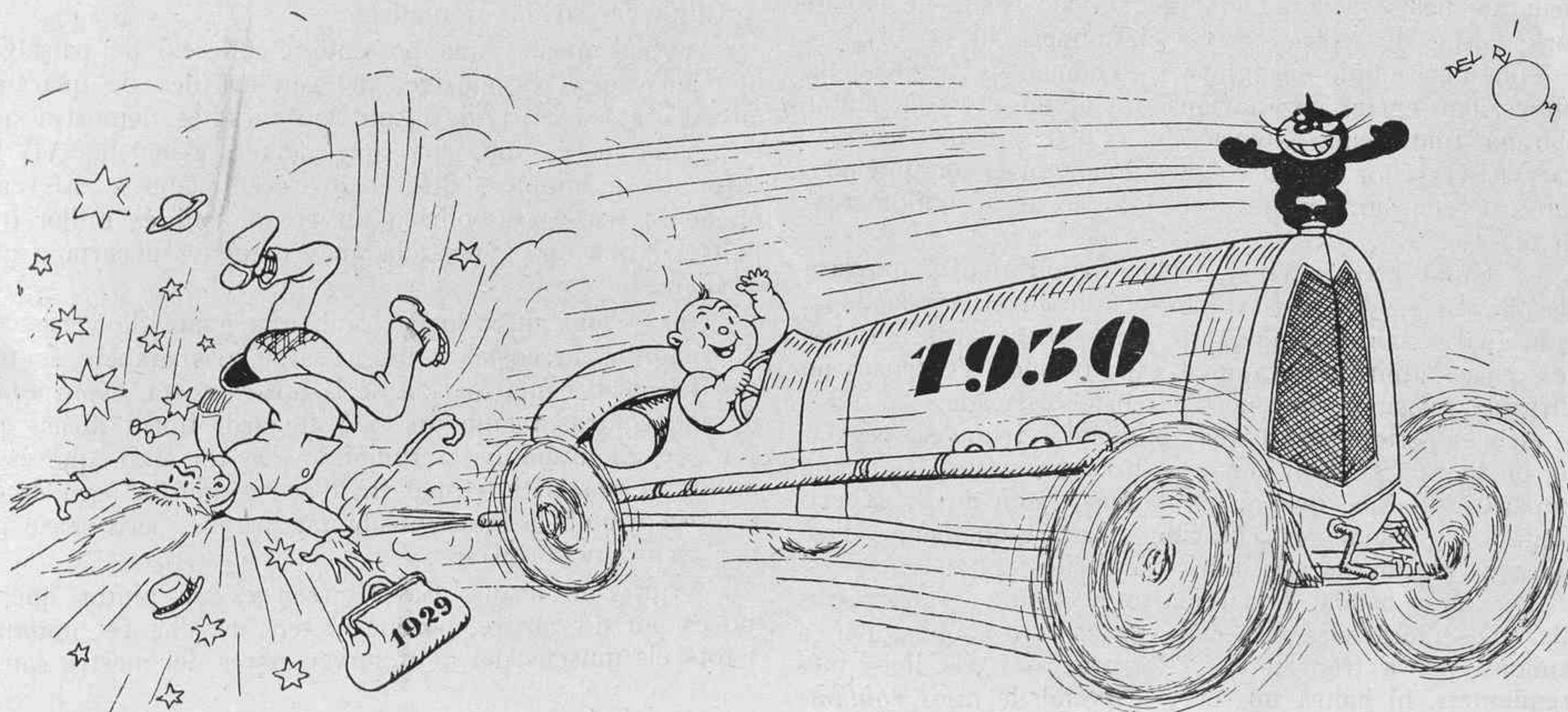
M'han dit que aquelles nits de clara lluna el cel té un to vermell, fi com setí, i fa un ventet suau amb gust de pruna i surt la goja i canta allò més fi.

Cançons dels bells estanys d'aigües blavoses que hi baixen les estrelles a jugar... I juguen a besar, i tremoloses després se'n van i el cel es fa més clar.

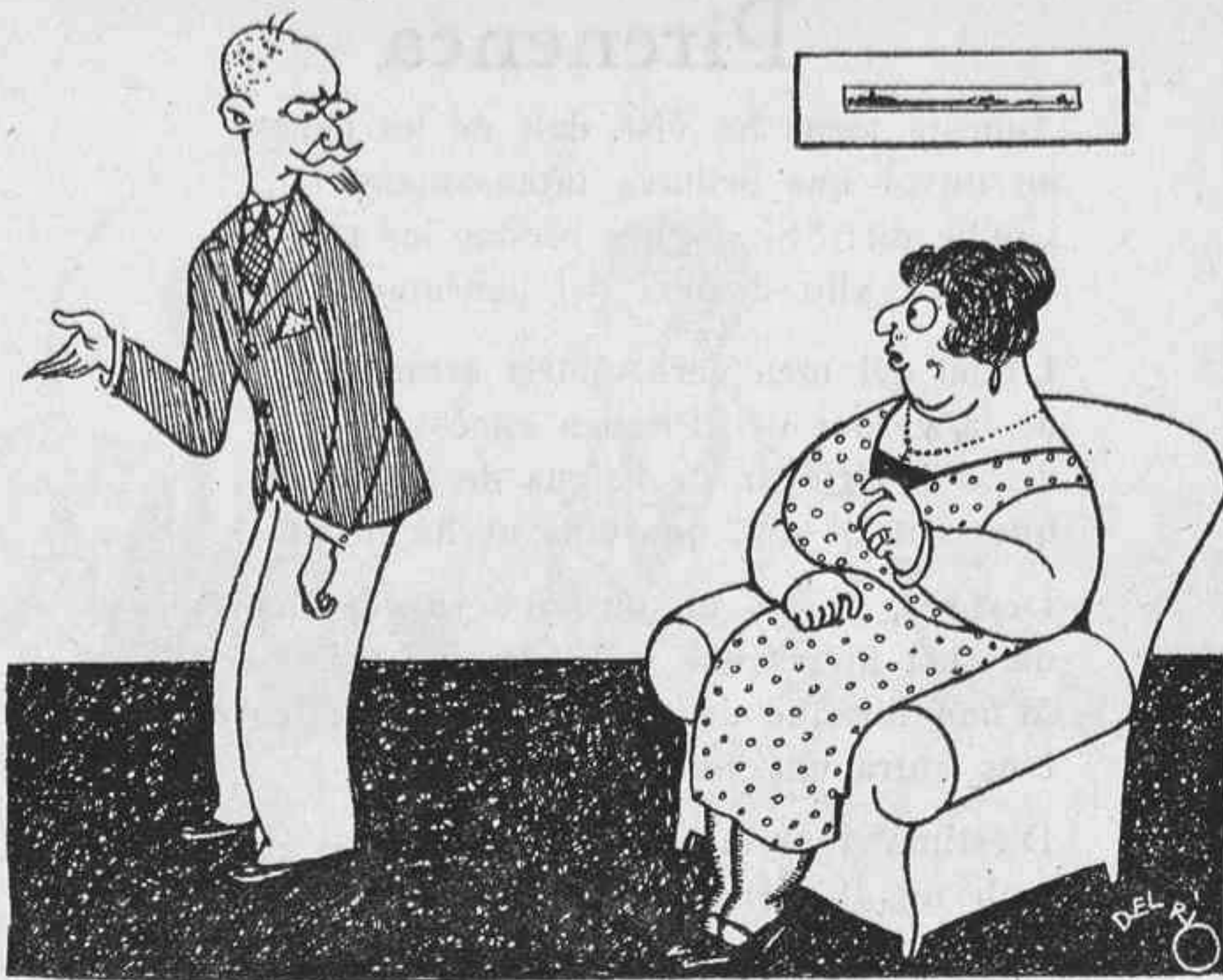
I l'aigua de l'estany resta glaçada; bentost se n'és fugida l'estelada, i surt ben agençada amb ric mantell i pedreria d'or la goja que ha infantat un fillet mort.

I al seu entorn es broda la passada més untada de mel i romaní. El fillet mort és gota de rosada i viu ben cobejada per les noies de les galtes de carmí.

Enric GALL.

El primer atropell de l'any.

—El nostre fill sols fa cas dels ximples que l'aconsellen.
—Vols que li parli jo?

AGREDOLÇOS

LES GRANS CIUTATS

Londres havia estat, fins ara, la més gran ciutat del món. Avui dia, però, té un rival terrible, que, ben aviat, amb una audàcia inaudita, li passarà al davant. Es Nova-York, que, com és sabut, pretén esdevenir una ciutat de vint milions d'habitants. Ho pretén i hi reeixirà. Totes les altres grans poblacions d'Europa i d'Àsia semblaran, al seu costat, petites ciutats provincianes.

Penseu, tanmateix, en el que representa una ciutat de vint milions d'habitants! Es gairebé la població total actual de la Península Ibèrica. Es, si fa no fa, la població amb què comptava la França de Napoleó, la França victoriosa, la senyora d'Europa. Anglaterra, tota Anglaterra, no arribava, en aquells temps, ni als quinze milions.

¿Com assolirà Nova-York el seu objectiu? *Tres estats* quedaran inclosos en la ciutat gegantina: l'estat de Nova-York, l'estat de Nova-Jersey i el Connecticut.

Tota una munió d'enginyers, d'homes de negocis, de polítics, han entrat en funcions. La ciutat nova, la ciutat sobirana, tindrà una extensió de 15.000 quilòmetres quadrats. El corredor que hi volgués donar tot el tomb, a peu, hauria de consagrar-hi dotze dies, a raó de 40 quilòmetres per dia.

La ciutat actual, d'una població molt densa, quedarà tal com ara és. Als seus voltants es desenrotllarà la nova, en la qual es construiran grans parcs, boulevards inacabables, places immenses, camps d'esports, més d'extensió no edificada, en suma, que no d'extensió edificada.

Àrbres pertot, pertot una abundant i frondosa vegetació, on l'aire i la llum entrin a dojo. La natura cultivada ocuparà més espai que no els homes. Hom no hi experimentarà cap d'aqueixes sensacions d'empresonament o d'asfíxia que sentim, de vegades, en les velles ciutats europees.

Per altra banda, la circulació hi tindrà grans facilitats. Hi haurà vies especials per a automòbils, per a camions, per a transeünts... Per travessar els llocs més freqüentats, hi haurà un servei especial de *tapis roulants* i d'ascensors perfeccionats.

Més important és encara — quin enorme avantatge! — el projecte de substituir el carbó i la gasolina per l'energia elèctrica. I això, tant en els transports com en la indústria i en la llar.

Quant als avions, els camps d'aterratge seran establerts profusament, així com un rapidíssim servei públic de línies aèries.

Una altra ciutat dels Estats Units, Xicago, seguirà l'exemple de Nova-York. En els darrers anys ha fet progressos colossals. Abans era una ciutat infecta, calamitosa, esquifida. Avui és una ciutat jardí, amb magnífiques artèries, una ciutat sana i, estèticament, insuperable.

Xicago tindrà molt aviat, molt abans que Nova-York hagi realitzat els seus projectes, més de deu milions d'habitants. I d'altres ciutats americanes realitzen també, en un pla més modest, progressos anàlegs.

¿Què són els nostres pobles, les nostres ciutats, les nostres capitals, comparades amb elles? Que n'és de gran Barcelona! — diem. — I ho és. en efecte. És gran, és rica i es bonica. Aquelles altres, les populosos ciutats d'ultramar, són més que grans, són monstruoses...

PEROT

Art i Artistes

EXPOSICIÓ MEIFRÉN

En parlar d'En Meifrén, hom ha de fer-ho alhora de l'home i de la pintura; poques vegades l'obra d'un pintor és tan veritablement representativa del caràcter de l'autor.

Aquella franquesa d'expressió tan seva es reflecteix en la sinceritat de la pintura; aquella brusquetat tan masclé d'En Meifrén es trasllueix en les teles, tractades amb grapa genial; i, en canvi, la veritable sensibilitat de l'artista surt a la llum en les obres fetes amb una exquisidesa de detall i un gust tan delicat, que sembla miracle hagin sortit de les mateixes mans.

Ara ens mostra una portentosa col·lecció de paisatges on s'hi veuen les mostres del seu art des de quaranta anys enrera fins avui, i, un cop més, es demostra que els genis no es fan, sinó que neixen essent-ho. Hi ha diferents assumptes, diferents procediments i diferents èpoques; però poc podríem dir si un estil és millor que l'altre, i una època passada, més o menys encertada que la d'ara.

Uns recons de claustre, amb una gama de verds enlluernadora, fa costat a un paisatge gris atapeït de terres del nord, i una marina de la nostra costa, espurnejant de sol, contrasta amb un recó de jardí florit, diríeu que fet per un miniaturista romàntic. De tot això, què és lo millor? Cada crític respondrà d'acord amb la seva escola estètica o amb la seva sensibilitat pròpia; però sense poder tècnicament jutjar.

Avui, com abans, En Meifrén és un pintor que ja no es pot dir nostre, perquè el seu art s'ha fet mundial, i tots els museus del món serveixen obres del mestre català.

BORIEL.

PASSARELL

L'enterrament de l'any

— I de què ha mort?
— De por!

MODÈSTIA

—Sols he conegut dues dones perfectes, en la meua vida.

—Ah sí? I qui era l'altra?

Aspectes de Nadal

Nadal té cara i creu; en la cara opulència, i en la creu, misèria.

Nadal és una festa burgesa, la més burgesa de totes les festes.

Nadal, Redemptor, mentre unes celebren la festa amb un festí, altres moren de fred i fam de justícia.

Nadal, muntanyes de suro, rius d'argent, homes de fang, cases de cartó, tradicions estèrils.

Nadal, excel·lit per tots els poetes dolents.

Nadal, llars enceses que cremen llenya, i cors encesos que cremen sang.

Nadal, dos estels brillants a la volta immensa, que avancen pausadament. La Llibertat i la Justícia.

Nadal, festa de la Redempció, però per als que tenen llar i pa.

Domènec COLOMER

Historieta vulgar

El diumenge, a "La Bohèmia", tot ballant, la va engrescar.

El dilluns, ja l'esperava quan sortia a comprà el pa.

El dimarts, tot era dir-li que s'hi havia de casar.

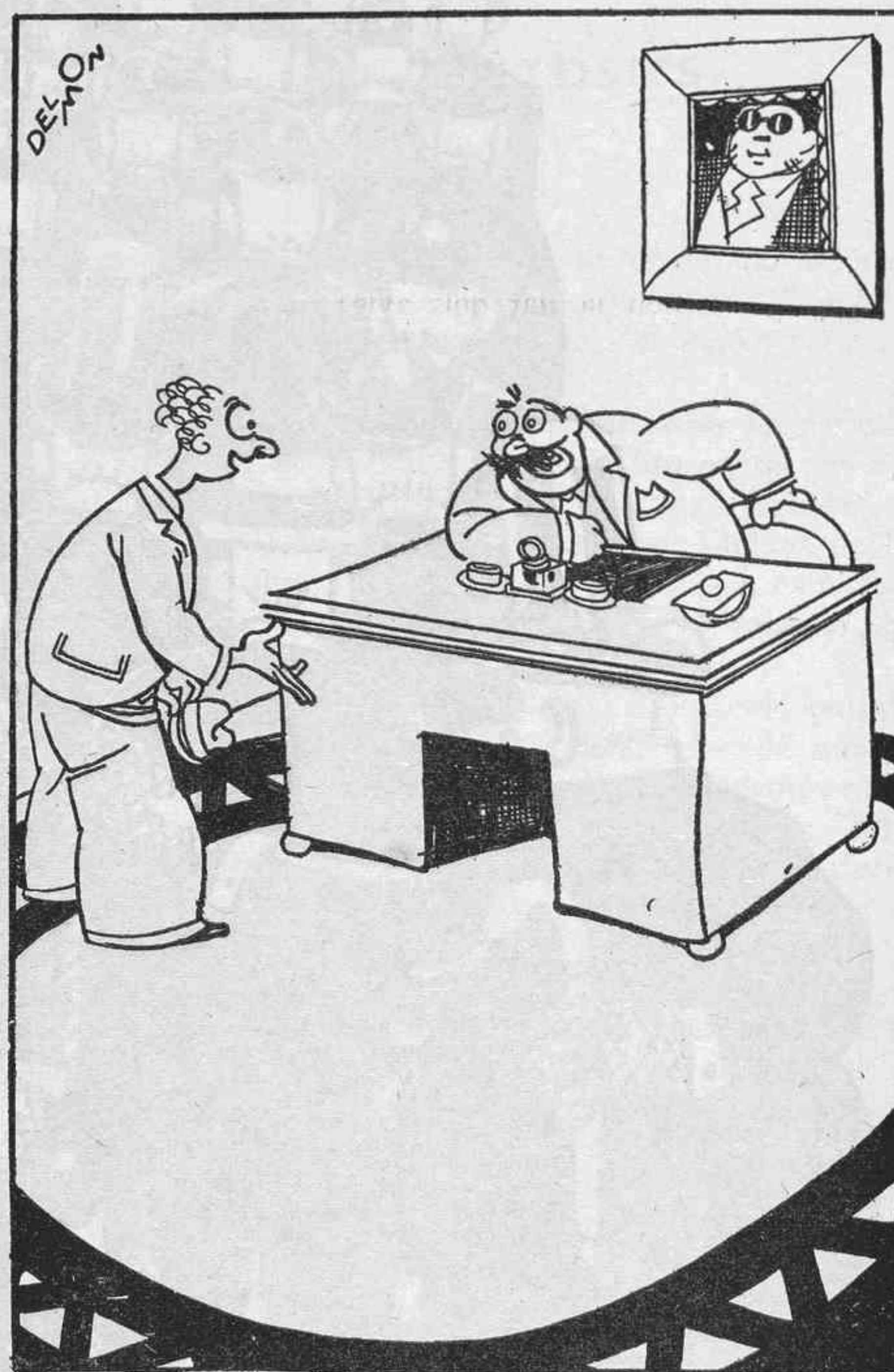
El dimecres, d'una tia que els papers li enllestirà.

El dijous, li duu la nova d'un piset que vol llogà.

El divendres, "Vaig pels mobles", i els estalvis li fa dar.

El dissabte, ai, el dissabte... a un bordell la va enterrar.

ALTER EGO

RECLAMACIÓ

—Com és que jo guanyo 50 duros, i a aquest que acaba d'entrar n'hi dóna 60?

—Ho tindrè en compte. Per any nou, tots dos en cobrareu cinquanta.

NIT DE NADAL

Jo vull la taula parada
com al temps en què era nin,
aprop de la llar fumosa
sota el sostre revellit.

Sols vós i jo, la serventa,
tornem al casal antic;
tots els altres se n'anaren
i mai més han de vení.

Guarniu la taula ben llarga,
que hi càpiguen grans i xics,
que ha nascut el Fill de l'Home,
i és nit de goig esta nit.

Treieu la vaixel·la fina,
les estovalles de bri,
ompliu els pitxers de roses
com en temps que era fel·liç.

Poseu en un cap de taula
la cadira del padrí,
en l'altre cap la del pare,
i la de la mare, al mig.

A vora d'ella la trona
de mon germanet petit;
jo m'asseuré a l'altra banda
com en temps que van fugí.

Enceneu la llar dels avis;
mig cremat hi ha un tronc de pi;
l'últim dia que es va encendre
quan la mare va morir.

I aneu-se'n lluny, la serventa,
que m'ofeguen els sospirs,
i vull que s'abeuri l'ànima
amb els records d'aquí dins.

Jo el rostre damunt la taula
posaré ben abscondit
entre els braços que no troben
ningú que estrènyer aquí.

Amb mos gemecs d'enyorança
la taula faré estremir;
millor que dringuin les copes
com si m'estés entre els vius.

La ventada en les escletxes
farà l'udol del mastí
amb qui en l'ascó m'adormia
abraçats com dos amics.

I per damunt de ma testa
la remor haig de sentir
de la gàbia trista i sola
que mou el vent d'esta nit.

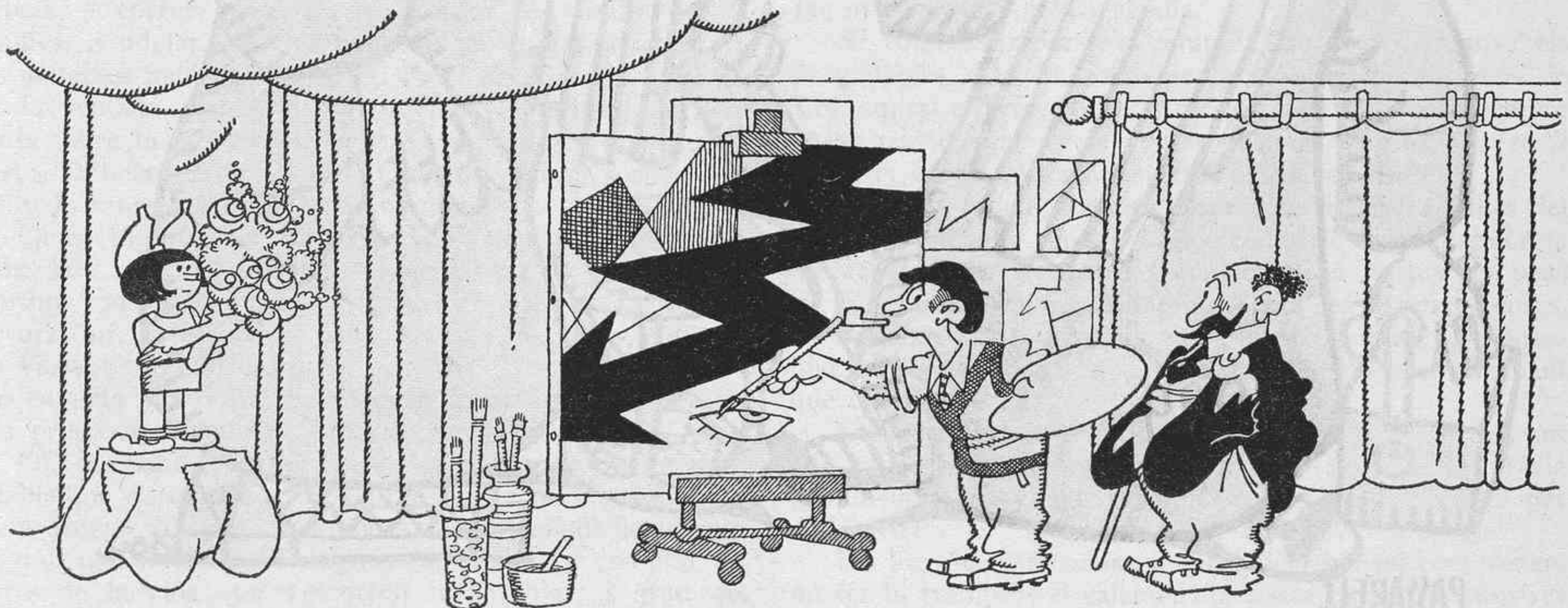
I en la paret els filferros
veuran mos ulls enrogits
com els barrots d'unes reixes
que passen sens mai finir.

En tant sentiré per fora
com tresca la gent fel·liç,
sonant ferrets i guitarres,
que el goig per tot sobreix.

I als vidres de la finestra
escoltaré dolç brogit,
igual que si fos la mare
trucant amb el cap dels dits.

I, ai, que la mare no ha d'ésser,
sinó el palmó que hi deixí;
tan airós com jo el portava
i ara trencat i ennegrit!

ANGEL GUIMERA

- moteno -

PINTORS AVANTGUARDISTES

—Què fas aquí?

—Ja ho veus, pintant del natural.

PASSARELL

El temps, col·leccionista d'anys

El que se'n va, parlant del que ve:
—S'ha entestat en venir... ¡i ja s'arreglarà!

A la Campana

Si algun objecte vestit amb la matèria sembla tenir una ànima a dintre, una ànima que parli, que plori, que canti i que sospiri, ets tu, oh campana!; tu, que amb ta veu de bronze remous en el cor de l'home les alegries i les tristesses més íntimes, aquelles que no traspuen a fora guardades en els fulls arrezerats de la quietud.

Suspensa al cim del campanar, voltada sempre de núvols, de llum, de serenes i d'estrelles, a tothora respire aquella santa soledat de les altures, feta de glasses d'èter, on les veus no hi arriben i hi arriben els sospirs; on la paraula no hi puja i les pregàries hi volen; on les ànimes hi passen en llençar-se a seguir la ruta espiritual de son romiatge invisible; sola allí enlaire, voltada de flors d'esclètxa obertes de cara al cel, de flors regades pel mateix petó dels núvols, i voltada de remolins de falzies xisclant a ton entorn com vol d'esperits malalts, vius la vida de l'aire, et nodreixes de soledat i quietud i et bronzeges de la puresa que et volta. Ton cor tan sols respira les cançons virginals fetes de sorolls d'espai, i verges les tornes a l'home, que les escolta baixar abraçades amb les veus de la Natura.

Lluny de tot lo del món, lluny de les passions petites, lluny del fang de la terra, no parles més que en els moments més solemniais. No parles més que quan té d'alçar-se l'ànima i córrer vers la llum de l'ideal, quan brota una nova flor en l'aspre jardí dels homes, quan el plor ha de regar alguna tomba, quan l'esperit fuig del cos, quan el cor s'enfosqueix, quan ha d'orar, d'invocar i de sofrir; aleshores tu parles, i ta veu va seguint els tristos batements i el compàs misteriós de les veus ofegades. Ton batall acompanya la negra processó dels endolats del món, que s'abriguen de fosca per a amagar llur tristesa.

Tan sensible ets, oh campana!, per tot lo que et rodeja, tan formosa tens l'ànima, que sempre ta veu pura respon als sentiments que el temps t'ensenya. Si el cel és blau, serè i brodat de núvols, i estén la cortina alegre, ta veu vibra allí enlaire com copa d'or batent sobre cristall de roca, com soroll d'aigua gotejant sota volta d'argent. Si el cel és gris, estès com mantell de dol sobre la plana, ta veu es torna fosca, ton cant és mat i somort, i com un sospir s'apaga a dintre de tu mateixa. Quan xiscla el vent en passar per les esclètxes de ton tron, ta veu segueix el vent, i amb ell s'envola, com crit d'esglaiadora agonia, a córrer despietat, a eixordar les orelles de les plantes, a udolar sota les naus de les ruïnes, a entrar a les mateixes tombes, confós ton crit amb el xisclat neguitós de la ventada. Que trista et queixes en sentir caure la pluja sobre ta esquena de bronze! Que alegre que et despertes amb la claror del dia! Que melangiosa sospires en sentir-lo morir darrera les muntanyes!

Quan tos fills et demanen que els encoratgis, amb quin dalit respire el vent de guerra que et volta, i com retruny ton crit de banda a banda de pàtria! Ta veu és llavors un cant d'entusiasme, un ai! neguitós d'alerta, un vibrant tremolor rebotent per les serres, i, trobant un eco en cada pit, la sublim invitació a la marxa de victòria i la promesa cantada de santa independència.

Oh campana! Grandiosa ets si toques a mal temps: sembla que els núvols se rebolquin sobre teu i els trons vulguin ofegar ton crit; solemne si estàs callada sondejant la gran nau misteriosa; enigmàtica i trista en comptar les hores de la vida que s'escorren incansables; i gran ets sempre: gran quan sospires, gran quan cantes o parles, i gran quan calles.

Gran ets sempre; però mai tes queixes de bronze ar-

riben al fons del cor com quan toques a oració. Mirant-se el dia, que mor acomiadat de nuvolades enceses, veient el sol enfonsant-se a poc a poc voltat de glasses, sentint la terra adormir-se, no sé amb quina emoció pregues per a així fer pregar els que t'escolten. Cridats per tu, en aquella hora dolcíssima, compareixen tots els records de la vida; en llims confosos es veuen anar passant les esperances borrades; en processó disfumida s'escorren els desenganys i passen muts de vergonya; cridat per tu, l'enyorament es desperta de tot lo que és lluny i s'estima, de tot lo que s'ha perdut, de tot lo mort altre temps; cridats per tu en el buit de la indecisa claror, s'abraça tot lo que plora i sofreix, s'abracen tots els somnis esborrats; cridat per tu, tot prega en la gran Naturalesa.

Prega el dia que mor, la terra que s'adorm, l'home que calla i els estels que allí enlaire puntegen sobre teu, mirant-te tremolosos.

Anys i calendaris

Els anys aclaparen, fan tornar vell, haurien d'ésser interminables, un any únic i viure sempre en el mateix; almenys no ens aclapararien amb el seu egoisme, com ara. Sempre tindriem un any; amb un n'hi ha bé prou... Però que fos llarg, ben llarg, com l'existència de Moisès.

Duren massa poc; sap greu que s'acabin tan aviat; cada vegada que se'n passa un, hom sent una tristesa que li embarga tots els trastos espirituals, esperances, il·lusions, quimeres... veu que no hi arriba, que se li fa tard, que queda fora.

Es fa la hipòtesi que desa alguna cosa en un rebost, quelcom gros i pesat, que ho posa en el prestatge de la confitura amb conformitat i recança. Més ben dit, li sap greu deixar-ho. De totes maneres, hi ha adversaris, enemics terribles que es defensen i combaten desesperadament la inexorabilitat del temps, herois que aguanten fins la darrera hora mortal, amb aquella audàcia i destresa la seva joventud.

Aquests, per no perdre l'avantatge, tenen una preocupació que constantment els mortifica i els és la seva conservació, la seva conservació exterior, més que tot, la molsa de la closca, i la llustrina de la carota, les dugues coses que volen conservar sempre igual, costi el que costi, àdhuc que el cap esdevingui una taulada decorativa, i la faç una carota per la tragèdia.

Si volguessin dar-se'n compte, que això dels anys els fa ganàpies, i es fa voltar sempre amb aquests trens de fira, aquest exprés que roda per les mateixes vies i sempre passa per davant de les quatre estacions, fins que se li acaba la corda, sistemàticament, maquinalement.

Que ens fa viure aquest plaer d'arrencar les fulles del blocs, emocionats, com si sota de cada full hi cerqués la nostra felicitat, la nostra recompensa, la nostra compensació... no trobem res, sempre trobem les mateixes coses, els mateixos sants que ens emparen, i els mateixos mesos que hi són a dotzenes, perquè tinguem el convenciment que ens fan torna.

Un calendari és el pitjor que un hom pot tenir davant dels ulls; podria tornar-se boig; per això té la gràcia d'anunciar-li els canvis de lluna, i explicar-li facècies per distreure'l.

Els anys cal sumar-los i multiplicar-los tal com vénen, no fer-hi trampes; el calendari et passa balanç, si mostres un altre resultat amb esborralls, una altra cara que no et pertany, defraudaràs el temps, i el temps és imperdonable, inexorable...

Baldomer XIFRE.

Retalls de la meva vida

L'HOTEL "PATANA"

"Patana" li deien usant el derivat femení castellà de "patàn".

Era una dona negra, seca, llarga, vestida sempre de negre, d'ulls sense pestanyes, uns ulls clars, tan clars, que a voltes semblava talment que no en gastava: feia l'efecte que duia les ulleres enfonsades sota els parpells. Si estava serena, cosa rara, les nines d'aquells ulls eren dos vidres esquerdats; si estava "no serena", eren dos trosos de glaç brut, de glaç de carretera, de femer...

La "Patana" no portava mitges ni mitjons, i a fe que no li feien cap falta: la "pàtina" del temps li havia recobert els garrons i el naixement de la cama d'una placa negra de brutícia capaç de resistir els estralls de dotze barres de sabó de sosa.

Hom murmurava que la "Patana" tenia diners amagats i que tots els mesos enviava a Almeria determinada quantitat per ajudar a la indústria del safrà, a la que els seus parents es dedicaven amb força profit.

A casa d'aquella dona hi teníem el nostre "meublée": Però en dir "a casa", no m'explico. El nostre "meublée" era a part darrera de la casa, al bell mig d'un pati, al recer, en aquell recó cobert per un sostre adequat de llaunes de petroli.

Damunt d'aquelles lloses històriques que ens feien de matalàs, de coixí i fins de llençol i tot.

El preu tampoc no era excessiu, i per una estada, tota una nit, dormint damunt d'aquelles pedres, ens feien pagar deu cèntims.

Quan els "estadants" érem pocs, la "Patana" gastava un humor de cent mil rediables; si érem molts, i això solia ocórrer quan feia molt fred, els estadants teníem establert un intercanvi de calor humà que ens confortava, i la "Patana" manifestava una sollicitud maternal, tan suau, tan dolça, que fins les lloses que ens feien de llit ploraven llàgrimes de rosada, d'entendiment. Nosaltres fèiem una mena de pilot de més o menys individus que a voltes tenia forma de piràmide, però que gairebé sempre la tenia de "pila del greix", encara que en ella hi haguessin més ossos que altra cosa.

Entre els nois, hi solia dormir, de tant en tant, una noia, d'uns catorze anys, rossa com un fil d'or, però d'un or de galó vell, que al clar de lluna es tornaven de plata brunyida.

Els ulls blaus, d'un blau gairebé verd; les pestanyes eren un seguit de llances que si miraven avall, li arribaven a la barbata, i si tenia els ulls oberts, li sortien per més amunt del front.

La seva figura era menuda, d'un menut acabat, amb els seus pitets i tot; d'un menut que feia por de mirar en dies de fred, o de calor excessiva; semblava que es podia fondre com un alè. Es deia Lluïsa, i un dia jo vaig fer pinyes amb tres de la pila que li havien fet certes proporcions a canvi d'un llonguet que un d'ells portava aplanat dintre la pitrera, de tant apretar-lo amb les mans, per por que li prenguéssim nosaltres.

Em vaig barallar, vaig guanyar i fins els vaig pendre el llonguet mentre dormia, i me'l vaig partir amb la menuda.

Als pocs dies d'aquest fet, heu-vos ací que d'inprovís la Lluïsa se m'acosta i al davant de tothom deixà caure el cap daurat damunt del meu pit, amb posat de lliurament total, de submissió incondicional, de vassallatge d'amor. Sense alçar el cap del meu pit, em mirava, i els seus ulls,

aquells ulls que mai més no he tornat a veure, em deien:

—Sóc teva. "Allò de les pinyes i del llonguet em va guanyar". "Pren-me, sóc verge, si no ho fas tu, ho farà un altre valent-se de la meva misèria". "Més val que ho facis tu, que ets jove, ets ros, i a més a més t'estimo, perquè ets noble i sempre m'has tractat bé.

Vàrem quedar en retrobar-nos la nit següent a casa la "Patana". D'allí anàrem a una fonda, que les estances valien una cinquanta. Ella fóra meva; després, com que jo no la podia mantenir ni ella a mi tampoc, cadascú tiraria pel seu camí, i en paus.

En arribar l'endemà a casa de la "Patana", la policia tenia la casa presa.

La mestressa havia mort de gana, i com que la policia no volia perdre el viatge i sabia que allí hi anaven vailets perduts a dormir-hi, en deturar-me, em va preguntar:

—¿Cuánto tiempo hace que has salido de la cárcel?

—No hi he estat mai a la presó, jo.

—¿Qué edad tienes?

—Catorze anys.

—¿De qué vives?

—De nada.

—Pues ven a la delegación conmigo, y tendrás comida para unos días.

Tal dit, tal fet; mentre jo era conduït a la delegació de policia, a la Lluïseta la tancaven al convent del Bon Pastor. No l'he vist mai més, i a fe que em dol.

Francesc OLIVA.

Paraules d'Any Nou

Ja hi tornem a ésser. Any nou. Els blocs, feixucs, una mica vanitosos, enganxats als cartrons llampants, ens parlen de moltes coses.

Veient-los, hom pensa en el fred, en la calor, en el temps agradable, que ho és aquell de la primavera, aquell en el qual les flors ixen ufanoses, i les nits de celístia plauen.

Any nou... per què? Any repetit, l'any de sempre, l'any que sabem de memòria.

Vindran els Reis, el Carnaval, el Corpus, el Sant Joan, la Festa dels Morts que els vius celebren, el Nadal i... res més.

Què té de nou, tot això? Res, absolutament res. Els esdeveniments són els mateixos: la felicitació a l'amic, la nova d'un infant que neix, la mort d'un conegut... Res...

Les estones d'angúnia, les d'alegria... Res...

El plorar en unes ocasions, el riure en altres... Res...

L'any nou no ens porta cap cosa nova. Si els mesos fossin seguits; si d'anys no n'hi haguessin, viuríem amb la mateixa indiferència d'ara. Cert que trobaríem a mancar les diades assenyalades; mes això, quina importància tindria? Llevat l'avantatge del descans que ens proporcionen, ni menys hi pensariem. Només ens doldrien la desaparició de dues diades: Reis i Rams. Són dues festes de mainada, i per la mainada, hom tot ho fa i tot ho veu amb complaença.

Passaran els dies, i ens anirem fent vells. Els blocs, feixucs avui, aniran perdent fins a quedar, per allà a la tardor, amb tan poques fulles com els arbres, i amb un color esgrogueït per l'istil.

Tot passa. Passen els anys, passa la vida. Només deixa de passar l'aforisme carrincló de "Any nou, vida nova", aquest aforisme que ens permetem adobar pel d'"Any nou, vida repetida".

AGUSTÍ COLLADO.

Refranys catalans

A la taula i al llit, al primer crit.
 On aniràs, bou, que no llauris.
 A quinze anys, cap dona és lletja.
 Aigua freda i pa calent causen dolor al ventrell.
 El diumenge, que no n'és dia, la Maria tot el dia
 filaria.
 Al mes d'Abril no et treguis un fil.
 Ai soldat i al porc, no li ensenyis la casa sinó
 un cop.
 Als mossos no els deguis massa, perquè et treu-
 ran de casa.
 Amb bona mar tothom és bon mariner.
 Amb raó o sense raó, vagi el pobre a la presó.
 Cada gota que plou, té on caure.
 Cada terra fa sa guerra.
 Carn fa carn i vi fa sang.
 Casa el fill quan voldràs, i la filla quan podràs.
 Cel rogent al matí, la pluja ja és aquí.
 Dama formosa, o fava o vanitosa.
 De diners i de bondat, la meitat de la meitat.
 De les rialles en vénen les ploralles.
 De poll ressuscitat, viu-ne sempre retirat.
 Deixa diners als amics, si vols tenir enemics.
 Del ric el remei, del vell el consell.
 Dient les veritats, es perden les amistats.
 El bou sol, es llepa com vol.
 El dia que no em pentino, ve la veïna.
 El menjar i el gratar, tot és començar.
 El que té ciència, no es fia de l'aparença.
 El ruc porta picarol, la somera també en vol.
 Els uns tenen la fama, els altres carden la llana.
 Entre pares i germans, no vulguis posar les mans.
 Fes, fes, gat, que tot ho pagaràs plegat.
 Home casat, burro espatllat.
 Hostalera formosa, val per la bossa.
 Ja pots xiular, si l'ase no vol beure.
 L'amic i el vi, que sigui vell, però el marrà novell.
 L'ase d'En Mora, de quantes en veu, s'enamora.

Ço que fan els grans fan els infants.
 L'home ben casat ha de tenir deu anys més que
 la dona.
 L'home que fa el valent, és l'últim al sometent.
 L'home que vol mentir, gran memòria ha de tenir.
 L'hoste és com el peix menut, al cap de tres dies
 ja put.
 La pobresa no és vilesa.
 La vídua rica, amb un ull plora i amb l'altre
 repica.
 Molts anys, molts desenganys.
 Ni ase de traginer, ni filla d'hostaler.
 Ni frare bo per amic, ni dolent per enemic.
 Ni hivern sense capa, ni estiu sense carabassa.
 No diguis mal de ta mare, que és afrontar
 ton pare.
 No envegis res de ningú, procura guanyar-t'ho tu.
 No és cosa greu, i el cervell se li veu.
 No es pot dir mal del dia, que passat no sia.
 No firmis carta que no llegeixis, ni beguis aigua
 que no vegis.
 No té pa ni vi, i convida el veí.
 Oiràs i miraràs, si veus res, ho callaràs.
 Parents i trastos vells, pocs i lluny d'ells.
 Pecat amagat, és mig perdonat.
 Pensen els enamorats que tothom té els ulls
 tancats.
 Quan el seny és vingut, l'home és ja perdut.
 Quan es presenta marit, no esperis altre partit.
 Qui bèstia va a Roma, bèstia en torna.
 Qui camina mal camí, no fa bona fi.
 Qui de jove no treballa, quan és vell dorm a la
 palla.
 Qui es vol casar, molt s'ho ha de pensar.
 Qui fa un cove fa un paner, i al cap de l'any
 és cisteller.
 Qui menja sense treballar, si no és ric ha de robar.

—Es una noia que té unes idees més estranyes!... Figura't que diu que el que fa boniques les dones no és el maquillar-se, sinó el pintar-se.

La nit de Sant Silvestre

Sant Silvestre deu ésser com el més petit dels xiquets de Valls, perquè és l'últim de pujar dalt de la pila.

Potser també és la nit en què tothom espera que passi fins el darrer moment, i, per esperar-la, tothom l'espera fent el "reveillon"; així, dit en francès, és més dissimulat, però vol dir que s'atipen com uns lladres. Tot just toquen les dotze campanades, es posen a menjar els dotze clàssics grans de raïm, moltes vegades mig podrits, però és el costum, i contra els costums no hi pot anar ningú.

Si quan s'acaba l'any, tothom pensa en menjar, en ballar, en veure, ¿què passaria si la fi del món tingués una data fixa?

Qui sap!

La majoria es tornarien folls. El festí de Baltassar fóra una copa d'aigua comparat amb la immensitat dels mars.

* * *

Un dancing!

Lluminàries al carrer.

A l'interior uns negres toquen la música no sé si amb instruments o amb els trastos vells que han trobat per la casa.

Un auto.

Unes noies "bien" de casa "mal".

Unes noies "mal" de casa "bien".

Uns brillants a les orelles i als dits d'aquestes noies.

Un pobre allargant la mà.

Una mirada menyspreadora.

Aquesta és la nit de Sant Silvestre.

BAMBI.

LES INNOCENTADES

Com cada any, els nostres teatres han celebrat la funció d'Innocents. En aquesta funció d'innocents hi col·laboren, amb una bona fe digna de llàstima còmics, empresaris i públic. Fins a vegades els autors, una mena d'autors que hi ha per a aquesta diada.

A mi, això de la "innocentada" em sembla un costum incivil. Ni en nom de la tradició pot tolerar-se semblant espectacle. La tradició mantes vegades, és empar de la poca-solta, de la beneiteria, de la bajanada i la fadesa. Especialment, en aquest cas de la "innocentada", en la qual no hi ha res innocent, en la qual tot és impur, pervertit, corromput.

La "innocentada" és una burla més que hom fa al públic, servint-li un espectacle mancat d'espiritualitat, de gràcia, d'enginy. El públic no s'adona que aquell dia, més que els altres, li prenen el pèl.

Em refereixo, és clar, al públic que va a les innocentades. El públic intel·ligent no hi va. Perquè ja té prou "innocentada" amb la majoria de comèdies que li serveixen durant l'any.

M. B. i M.

NOVETATS

Els autors intèrprets de les seves obres: Soldevila en "Lili", i Sagarra en "Les llàgrimes d'Angelina".

Una broma? Sí, naturalment, una broma amable i discreta. Sagarra digué els versos de la seva obra força bé, més bé del que esperaven alguns senyors del públic. Soldevila, en "Lili", encara que un xic nerviós, sabé eixir del compromís.

En l'acte de la processó de "L'auca del senyor Esteve" hi havien de prendre part molts escriptors i artistes, entre ells En Rusiñol. Aquests escriptors es reduïren a Domènec de Bellmunt, J. M. Planes, Pere Mialet, Octavi Saltor, Tomàs Roig i Llop, i alguns altres que sentim no recordar. Ni Rusiñol ni els altres comparegueren. Per què?

ESPANYOL

L. Rodríguez Grahit és un jove que comença, un novell. Ben preparat, amic dels llibres—el teatre no pot estar mai renyit amb la literatura—comença amb fe i entusiasme, dues virtuts que el fan respectable,

En estrenar "En Josepet de Sant Celoni", algú, però, enemic dels joves, ha dit:

—Veieu? Aquests xicotets d'ara són poca cosa. L'escenificació de la novella té fallides.

Però és que "En Josepet de Sant Celoni", senyors, no s'ha anunciat com una escenificació de la novella d'En Rusiñol feta per en Rodríguez Grahit, sinó com una obra escrita per En Rusiñol i en Rodríguez Grahit. De manera que les censures han d'ésser lleialment compartides pels dos autors.

Al nostre entendre, les censures són injustificades, i s'han llençat massa a la lleugera. La novella té unes característiques completament oposades al teatre. En escenificar una novella, hom lluita per fer acció plàstica ço que és acció espiritual, acció anímica. Com pot veure's, l'empresa és arriscada i plena

de perills. Mes tractant-se d'una novella com "En Josepet de Sant Celoni", que és, no una aventura en la vida d'un home sinó tota la vida d'un home.

L'escenificació d'"En Josepet de Sant Celoni" ens sembla, a nosaltres que coneixem bé la novella, ben reeixida.

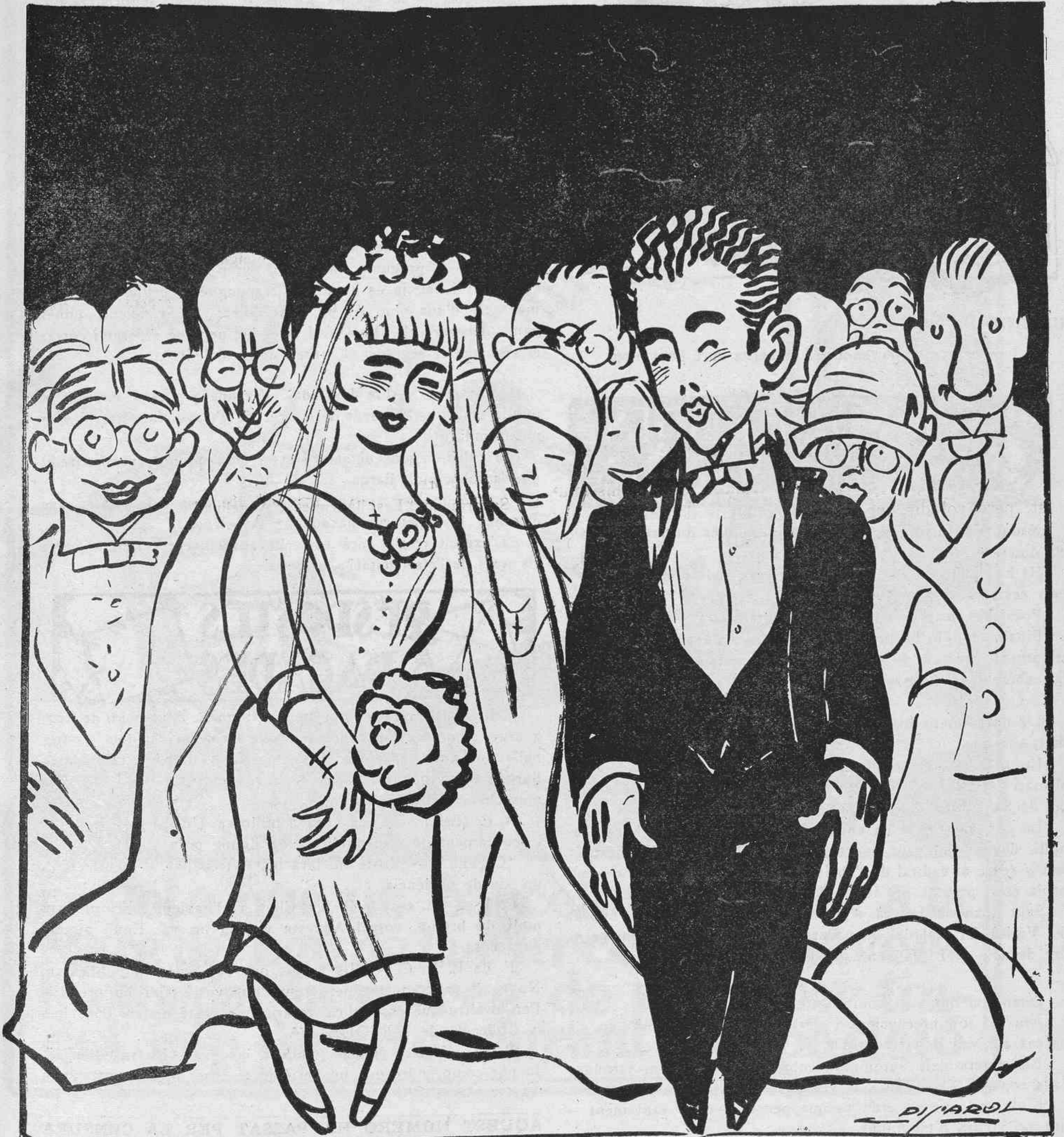
El diàleg és viu i agut. Els tipus, ben dibuixats, s'aguanten fermes.

Els actors treballaren amb entusiasme, destacant el treball de les senyores Fortuny, Fremont, Hernàez, Faura — que és,

potser, la millor característica del teatre català—, Fornés i Cosmo, i el dels senyors Santpere—un "Josepet" perfecte—, Nolla, Clapera—actor intelligent i estudiós—, Arteaga, Capdevila, Morató, Lavín i Pedrola.

Les decoracions de Salvador Alarma—primer i segon quadros del tercer acte—, magnífiques de debò. Les dues del primer acte, de Ros i Güell, també. Força dignes les de Morales i Asensi.

A. S.

L'AMOR POSA CONDICIONS

—M'estimaràs sempre?

—Si em portes al cine cada nit, sí!

UN RODOLÍ MÉS

... i movent molt enrenou de la capsa surt l'any nou.

Nadal, Cap d'any, Reis... ve't ací uns dies durant els quals els diners corren.

Hi ha diners, sobretot, pels pastissers, pels amos dels bars, pels restaurants i pels "colmados".

Pocs dies després n'hi ha pels apotecaris.

Finalment n'hi ha pels capellans, els quals, amb un bon enterrament, tracten de salvar els disbauxats que les drogues farmacèutiques no han salvat.

L'esdeveniment històric tan esperat pels catòlics s'ha produït, a la fi.

En gran secret i d'incògnit, el Papa va sortir del Vaticà el matí del dia 20 de desembre i es dirigí, en automòbil, al palau de Sant Joan del Laterà.

La cort pontifical ha entrat en la basílica. Pius XI s'agenollà davant del sant sagrament i de la Confessió, després anà a seure al cadiral de l'absis, que feia seixanta anys que no havia estat premut per les regions glútees de cap Papa.

Sant Joan de Laterà representa, a Roma, l'extrem oposat del Vaticà. El gest del Sant Pare, doncs, ve a ésser com prendre de nou, espiritualment, possessió de la Ciutat Eterna.

Quan fou mort, el combregaren.

Ara tot són precaucions i alertes i mides previsoras en els passos a nivell del ferrocarril.

Els xofers dels autòmibus obren uns ulls com taronges cada cop que s'apropen a la via del tren.

I n'hi ha que s'aturen perquè pensen — molt santament — que no vindrà d'un minut.

I n'hi ha que no en tenen prou amb aturar-se, sinó que baixen i caminen un tros de via amunt per si veuen venir el

carril, i pregunten al guarda-barrera, i fan el trago amb ell abans de decidir-se a passar.

Si així ho fessin també els conductors del tren i a cada pas a nivell baixessin, i amb els xofers discutissin la primacia i es possessin d'acord abans de creuar camins i carreteres, potser no, que no hi hauria tantes desgràcies per aquests móns de Déu.

D'ara endavant no es permetrà que els menors de catorze anys presenciïn corregudes de braus ni partits de boxa.

¿Eficàcia de la novella disposició?... Ja ho sentirem a dir.

Ara potser tornarem a patir els torejadors improvisats al Moll i les lluites del cop-de-puny per carrers i places.

La quitxalla no podrà entrar a l'Estadi a veure En Giro-nés, ni a la Monumental a veure el "Samarreta Chico", però... seguirà assistint a les sales de cine, on li ensenyaran tot això i coses pitjors.

I si no, al temps!

Entre els crítics teatrals de la nostra premsa n'hi ha un que s'ha distingit sempre per assistir als primers actes — només els primers actes — de les estrenes.

—¿Per què ho feu això, de no esperar veure tota la representació? — li preguntà un dia un autor.

—Clar i net, ja us ho diré — respongué el crític. — El primer acte d'una obra és bo o és dolent. Si és dolent, quines ganes de veure els altres!... I si és bo, per què esperar i córrer el risc que el segon o el tercer siguin dolents?...

Un preciós "Arbre de Nadal" que anava a ésser exposat al públic en un establiment del carrer de Pelayo, fou destruït per un incendi.

La culpa, segons diuen, va ésser d'un circuit, un curtcircuit que la sabia molt llarga.

Perquè no fóra estrany que això fos cosa dels soviets, que enguany la tenien amenaçada a l'Avi Noel.

¿L'exèrcit roig tindrà els seus agents secrets àdhuc entre els wats de l'electricitat?...

J. B. — Els versos estan bé d'ortografia, d'intenció, de llen-guatge. Aquestes són condicions que no reuneixen tots els treballs que hom ens envia. Tenen, però, un defecte: són massa llargs. Pensi que disposem de poc espai. Enviïns una cosa més curta i el complaurem.

A. C. (Salt). — Cada vegada milloreu. Un xic més de lluita, i segurament podrem publicar-vos alguna cosa.

"Capellà". — Vostè ho farà bé. A treballar, i, mentrestant, un xic de paciència.

C. P. — Sí, senyor P. j. l. Cl. v. r., l'haviem conegut. Està molt de broma, vostè! Aquesta vegada no va. Enviï alguna altra cosa.

F. de P. R. C. — Els versos que va enviar es publicaran. No se li va contestar per creure que vostè així ho preferia. Per lo altre que ens indica, caldria que vostè mateix consultés la Col·lecció de L'ESQUELLA.

B. M. — No podem publicar la seva "Lletra Oberta". Ja pot comprendre que un periòdic té coses més importants a tractar.

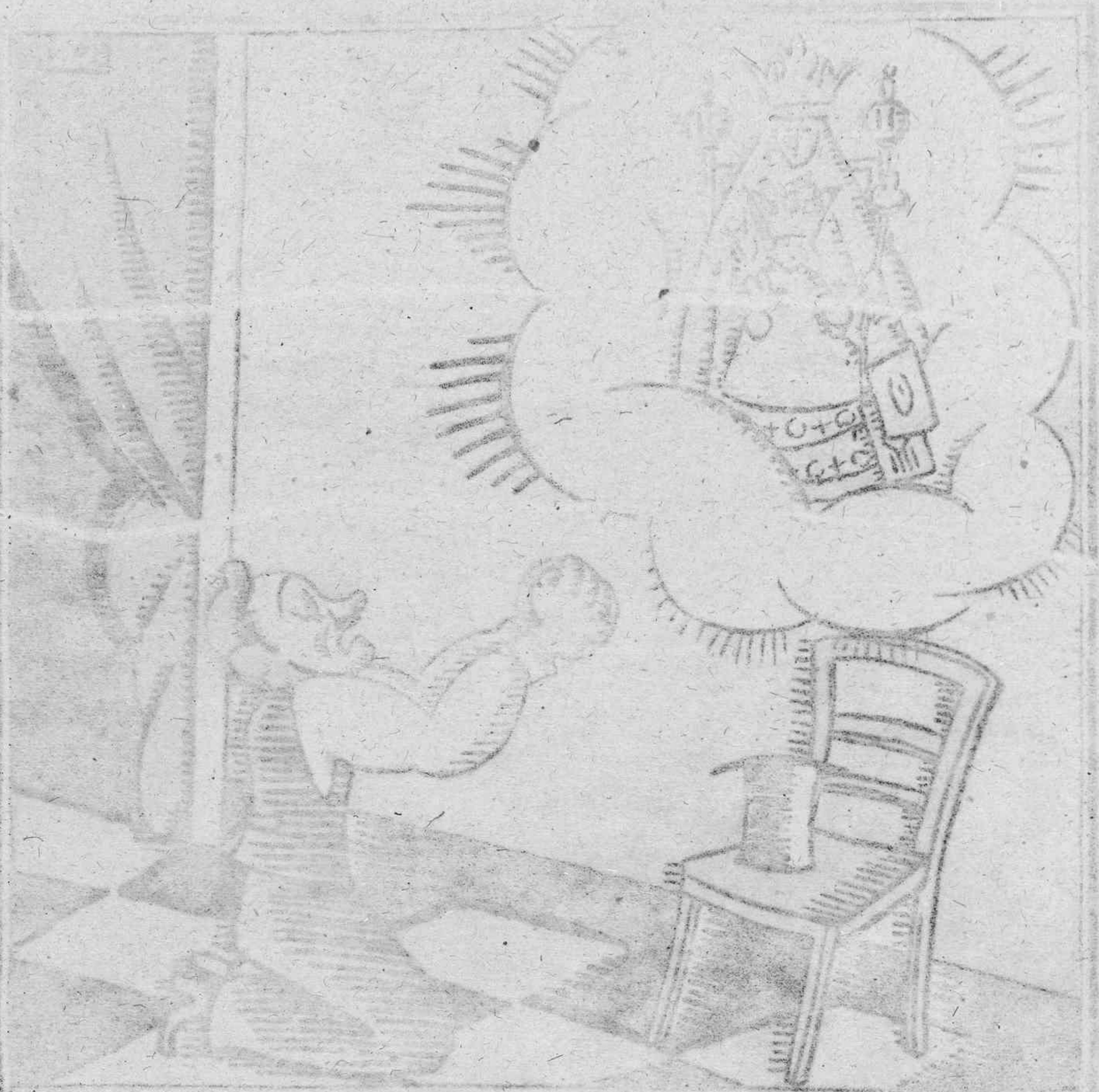
AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Imp. "L'Esquella" i "La Campaña". — Om, 8. — Barna.

Ex-voto que un barceloní ofrena a la Mare de Deu de la Mercé per haver-li otorgat la mercé de no haber tingut cap foraster durant l'Exposició

Éste es el voto que un barceloní ofreció a la
María de Bel de la Merce por haber
le otorgat la merce de no haber tin-
gut esp foraster durant l'exporicio

EXPOSICIO INTERNACIONAL DE BARCELONA

**Oberta des de les nou del
matí fins les deu de la nit**

Els Palaus i Pavellons estaran oberts al públic des
de les deu del matí fins les vuit de la nit.

PALACIO NACIONAL

**Obert cada dia, des de les deu del matí
a les quatre de la tarda**

Entrada al Palau Nacional, UNA PESSETA

Palacio Alfonso XIII SECCIÓ JAPONESA

Gran Parc d'Atraccions

Rosaleda - Miramar - Poble Oriental - Font del Gat

PUEBLO ESPAÑOL

Entrada ordinaria: UNA PESSETA

NOTES: El públic no podrà entrar en el recinte amb cistells, farcells ni paquets voluminosos.

No es permetrà menjar en els bancs, jardins, places, escales, etc.

La consigna per a petits paquets queda establerta a les Portes de la Plaça d'Espanya, fora del recinte.

Tots els dies, excepte els divendres, des de les nou de la nit, l'entrada a l'Exposició serà d'una pesseta.

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil i grans espectacles de

JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors, JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA
Primera actriu, MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda i nit, grans funcions: **EN JOSEPET DE SANT CELONI**, èxit, èxit, èxit.

Demà, dissabte, tarda i nit: **EN JOSEPET DE SANT CELONI**.

Diumenge, tarda i nit: **EN JOSEPET DE SANT CELONI**. Èxit de tota la companyia. Decoracions pintades expressament.

TEATRE TALIA

Companyia de vodevil i teatre modern

Primera actriu: MERCÉ NICOLAU
Primeres actrius: VISITA LOPEZ, DOLORS PLA
Primers actors: S. SIERRA i M. GIMENEZ SALES

Avui, divendres, tarda, a les 5: **EL MERCADER THASCHIN-CHAO** i el vodevil **VIGILA'M LA DONA**. Nit, l'èxit de l'any: **L'ADROGUER DEL CARRER NOU**.

Demà, dissabte, tarda, **EL CAP D'ANY DEL TALIA** i l'estupend vodevil **CALENTA, FREDA O A GUST DEL CONSUMIDOR**.

Diumenge i dilluns, grandiosos programes amb **L'ADROGUER DEL CARRER NOU**.

En estudi: **EL PARADÍS ARTIFICIAL**, per a debut de la primera actriu Mercè Nicolau.

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER

Gran èxit de l'Empresa en presentar al públic barceloní les atraccions de més mèrit. Cada dia modificació del programa. En preparació les més grans atraccions mundials.

TEATRE GOYA

Joaquim Costa, 58. — Telèfon 13946

GRAN COMPANYIA DE VODEVIL I COMEDIA

ELENA JORDI

Direcció artística: Fontanals

El formidable èxit de la revista en un acte i deu quadros de Francesc Madrid i Brauli Solsona, música del mestre Demon,

“29”

Triomf d'autors, artistes i escenògraf.

Nous couplets del **NO HO DIGUIS... NO HO DIGUIS!**

TEATRE NOU

Companyia de drames dirigida per l'eminent primer actor ENRIC BORRAS
Primera actriu, ENRIQUETA TORR' S

Avui, divendres, nit: **LA VIDA ES SUEÑO**.

Dissabte, tarda, **EL JOROBADO**. Nit: **EL CAUDAL DE LOS HIJOS**.

Diumenge, tarda: 2 drames per Enric Borràs: **LA VIDA ES SUEÑO** i **EL CAUDAL DE LOS HIJOS**. Nit: **EL CAUDAL DE LOS HIJOS**.

Dilluns: Festa de Reis, tarda i nit, grans cartells. Els més grans èxits del mestre de l'escena Enric Borràs.

TEATRE CATALA NOVETATS

Continuen els ressonants èxits de la COMPANYIA CATALANA que actua en aquest Teatre.

Tots els dies, tarda i nit, Grandioses funcions, posant-se en escena les millors produccions dels comediògrafs més interessants de la nostra terra.

Els millors discos són els de

La voz
de su amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

“El qui té Blenorragia (Purgacions) és perquè vol

Quan esteu cansats de medicar-vos sense trobar millora, o bé no assoliu un complet guariment de vostra Blenorragia en qualsevol de les seves manifestacions (uretritis, prostatitis, cistitis, artritis, gonocòciques, gonorrea crònica, o «gota militar», etc., etc., de l'home, i (vaginitis, metritis, leucorrea, fluxos, etc., etc.), de la dona; exigiu al vostre farmacèutic els acreditats

Catxets Neisserinos

i obtindreu un ràpid i perfecte guariment de la vostra malaltia, discretament i sense molèsties.

De venda: *Barcelona*, SUAÑA, Escudillers, 8; BELTRAN, Junqueres, 11; *Reus*, SOLER, Llovera, 26 i Centres d'específics

Col·lecció d'Obres Selectes

Van publicats:

- I. — E. MURGER - **Escenes de la vida bohèmia**
Versió catalana d'E. Lluelles Pròleg de Santiago Rusiñol. Ptes. 2,50
- II. — J. J. ROUSSEAU - **Contracte social**
Traducció de R. Vinyes. Pròleg del traductor Ptes. 2,50
- III. — DIDEROT - **La Monja**
Traducció i pròleg de Lluís Capdevila. Ptes. 2,50
- IV. — SANTIAGO RUSIÑOL - **Coses viscudes** Ptes 2,50
- V. VI. VII. — CERVANTES - **D. Quixot de la Mancha**
Traducció d'A. Bulbena. Pròleg de J. Givanel. Ptes. 7,50

D'aquí pocs dies sortirà el volum VIII.

VOLTAIRE - **DICCIONARI FILOSÒFIC**
Traducció de Domènec Guansé. Pròleg de Gabriel Alomar.

Tapes amb planxes daurades per enquadernar

L'ÉSQUELLA DE LA TORRATXA

Any 1929

Tapes soles	Ptes. 5
Tapes i enquadernació	» 7
L'ÉSQUELLA DE LA TORRATXA. tot l'any complet i enquadernat	» 15

La millor novel·la de l'any 1929

Les llàgrimes de Sant Llorenç

Pere Coromines

Ptes. 4

LLUÍS CAPDEVILA

VENUS I ELS BARBARS

Novel·la

Ptes. 3,50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem depèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes

Teatre Còmic

Avui, divendres, dia 3 de gener de 1930, **101** representacions del

Meravellós Espectacle d'Art

CLEOPATRA

I

JULIO CESAR

Llibre de **VICENTS PARDO**

Música d'**ISIDRE ROSELLÓ**

Misse en Scène: **CELIA ALBAREDA**

Primeríssima parella de ball

MARCELLE MAURY

ERNEST RICAUX

150 FORMOSÍSSIMES BALLARINES, 150